Heinrich Heine Universität Düsseldorf

Nachweis in der ULBD

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Confessionale seu libellus peroptimus beati Thom[a]e de Aquino de modo confitendi & de puritate conscientie

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Paris, [circa 1520]

urn:nbn:de:hbz:061:1-25110

Visual Library

¶ Confessionale seu libellus peroptimus beati Thome de aquino de modo confitendi ⁊ de puritate conscientie cuilz confessori et confiteri volenti perutilis et necessarius.

[um 1514]

Z VD16

Incipit tabula huius libri.

Confessio dz esse pura ⁊ non superflua. ca.i.
Confessio dz esse vera et ne ꝯditionata ca.ij.
Confessio dz esse integra ⁊ non simulata ca.iij.
Cõfessio dz esse plena locique dr̃ia determiata ca. iiij.
Confessio dz esse temporis explicatiua ca.v.
Confessio dz esse mõi peccandi narratiua ca.vi.
Confessio dz esse more in pctõ examinatiua vij.
Qualiter pctõꝝ vices debeant specificari. ca.viij.
Qualiter vana gloria distingui debeat. ca.ix.
Qualiter intentio in pctõ hita debeat ĩdicari. ca.x.
Qualiter cã pcti proprij debeat referri ca.xi
Qualiter occasio pcti debeat proferri. xij.
Qualiter pollutio debeat ostendi ca.xiij.
Qualiter cã pollutionis debeat narrari. ca.xiiij.
Qualiter pollutus a cõione debeat cessare xv.
Quõ nõ oĩs humoꝝ fluxus pollutio dicat̃. xvi.
Quõ motus mẽtis aut carnis sit pctm̃ ca.xvii.
Quõ cogitationes ĩhoneste sint dicende. caxviii.
Quõ motꝰ visus naturalis efficiatur vitiosus .xix.
Quõ affectiones vitiose sint agnoscende. xx.
Quõ verba ociosa sint confitenda ca. xxi.
Qualiter hõ in p̃dictis se debeat hr̃e ca.xxii.
Qualiter hõ seipsum cognoscere debeat xxiii
Qualiter oĩm viciorum vnum est initium xxiii.
Quot dr̃ie pcti in spiritum sanctum xxv
Quõ peccatum debeat describi xxvi.
Qualis sit libri conclusio. xxvij.

Finit tabula.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

Quoniã fũdamentũ ⁊ ianua ꝟtutũ oĩs qꝫ gr̃e ac spũalis ꝯsolatõis pri cipiũ ꝯscie puritas ac cordis mũdi cia ad q̃ꝫ ꝑcipalit̃ ⁊ ꝑcipue ꝑ purã verã ac itegrã ⁊ ꝑfectã ꝯfessiõi ꝑcõ rũ accedit̃. Nos q̃ vocati sum⁹ ad statũ gr̃e ⁊ ad acq̃rẽdas ꝟtutes ac vitãda vitia de suf ficiẽti ꝯfessiõe ac mõ cõfitẽdi vt decet viros ad statũ ꝑfectiõis electos est sũma diligentia ⁊ sollicitudine cõtinua pctõꝝ videamus ⁊ principalit̃ de mortalib⁹ ꝑ ceteris ẽ videndũ. Cõfessio dz eẽ pura. Ca.i.

Est igr̃ prĩo vidẽdũ q ꝯfessio dz eẽ pura qꝛ pctã debẽt simplicit̃ dici absqꝫ duplicitate ⁊ excusa tiõe sicut hõ credit ea manifesta esse corã deo nec de bẽt verba dici pallãtia aut cooperãtia vel minuentia pctm̃ sicut faciũt multi magnas philaterias ⁊ hysto rias lõgas dicẽtes anteq̃ꝫ pctm̃ explicẽt vt sic ꝑ illas ostendãt semin⁹ culpabiles de pctõ: qđq̃dẽ pctm̃ in fi ne illoꝝ ꝟboꝝ supfluoꝝ includũt. Vitanda sũt igitur superflua ⁊ excusatoria ꝟba: sed pure dic pctã tua et simpliciter te accusa Similit̃ nõ dz dici q cadat ĩ infa miã alicuius aut q possit prebere confessori occasio nem turbationis cõtra aliquẽ aut materiã cõtẽnẽdi. Unde si expediret noĩare pctã alterius cõfitendo ꝑ/ prima tũc talit̃ explicenk̃ q nullo mõ ꝯfessor possit in telligere personam cũ qua peccasti: nec possit venire in noticiam ꝯplicis in pctõ sicut si dedisti petro occa sionem peccandi cum peccauit non debes noĩare sed sufficit dicẽ fui cã ꝯmittendi tale pctm̃ cuidã persone

¶ Vera. Cap. ij.

Confessio debet esse vera ita q̃ nulla falsitas dicatur scienter nec aliqꝗ dubium affirmetur: sed certa vt certa ⁊ dubia vt dubia sunt dicenda. Et ideo qñ cõfiteris nõ dicas. dico culpã meã si feci tale quid aut si dedi materiã turbationis tali aut fecissem tale peccatum si potuissem. Sed dic simpliciter Feci sic ⁊ sic. ⁊ appetiui sic ⁊ sic. Habui volũtatẽ deliberatam faciendi tale peccatũ: ⁊ non dimisi nisi q̃ non potui vel quia nesciui vel quia timui verecũdiã aut penã temporalẽ. Sũt tamẽ quidã qui nescientes aut verecundantes aut non curãtes specificare pctã aperte mentiuntur in cõfessione quã faciunt dicendo quedaz generalia ad quãdã cautelam quibus comprehendant pctã omnia que fecerũt: dicunt enim dico culpã meã de quinqꝫ sẽsibus male custoditis scilicet visu auditu ⁊cete. Et tamen si interrogarentur. de quolibet per se inuenirentur non offendisse in altero premissorum maxime postq̃ confessi fuerint. Et sic dicitur etiã de septem vitiis capitalibus cum tamẽ nõ offenderũt in omnibus sicut sonant verba eorũ. Talis ergo modus maxime ab his qui sepe confitentur est vitandus Sed dicant vera et necessaria ⁊ dimittant falsa ⁊ superflua. Similiter ante confessionem diligenter seipsos examinent e dicat primo omnia viciosa ⁊ grauia que certo se nouerint fecisse. ita q̃ sub humilitatis noticie aut causa quacunqꝫ nullatenus mentiantur. Sed postea possũt dicere generalia ⁊ leuia que non pñt generaliter explicare sicut sũt cogitatiões ociose

verba ociosa negligentia ⁊ pigricia circa ordinem a misso temporis detractio cordis dicendo horas vel orando: ingratitudo beneficiorum dei. superflua cura de corpore ⁊ de rebꝰ tẽporalibꝰ: turbatiões leues cõtra proximũ: iudicium leue alieni cordis despectio proximi quo ad ꝑsonam aut vitã siue mores. Nõ cõtenti de omnibus que deus fecit aut facit aut fieri ꝑmittit. ⁊ his similia que licet cũsit ineuitabilia ab aĩa infirma nõ pñt nũero declarari sed potiꝰ expedit ea q̃tidie delere cũ lachrimis aut per ipsã infirmitatem aĩe recognoscere ⁊ in humilitate debita per manere.

¶ Integra. Ca. iij.

Confessio dz esse itegra vt oĩa pctã que habes in memoria que oblitꝰ fueras cõfiteri ⁊ mõ recordaris itegre cõfitearis: Nec dicas ꝑtẽ vni cõfessori ⁊ ꝑtẽ alteri qꝛ nullo modo debes diuidere Hoc faciũt illi q̃ timẽt despici a cõfessore vel reputari minꝰ boni plꝰ timẽtes hũanã verecũdiã q̃ꝫ diuinã offẽsã: ⁊ plus amãtes laudẽ extrĩsecã q̃ꝫ ĩtrĩsecã partẽ mẽtis ⁊ cõscientie puritatẽ. Silr si oblitꝰ es qñ cõfiteris aliq̃ pctã ⁊ postea de sequenti vel alia recordaris si potes debes recurrere ad eundem cõfessorẽ vt confitearis: si potes habere copiam ant alium: alioquin sufficit tibi bona voluntas quod si nõ ex oblinione sꝫ ex malicia ac verecũdia oblitꝰ es vel obliuisci voluisti confiteri aliqd̃ peccatũ teneris recurrere ad primũ cõfessorẽ ⁊ si vis recurrere ad ãliumteneris ꝯfiteri oĩa pctã prius cõmissa ⁊ illud quod priꝰ oblitꝰ fueras ⁊ oĩa que postea ꝯmisisti a p̃ma ꝯfessiõe fctã ⁊ teneris ꝯfiteri de

Locus Tempus Corã quo

mendatio aut simulatione quã cõmisisti. qz dedisti intelligere confessori tuo q primo integre confessus fuisti. Locus Capitulum iiii.

Item cõfessio debet eẽ plena qr debz cõtinere circũstãtias aggrauãtes pctã que sũt loca in qbꝰ qz grauiꝰ est peccare in ecclesia aut i loco sacro q̃z in domo. Et grauꝰ ẽ cogitare aliqõ i honestũ qñ dicis missã vel offiñ vel qñ horas q̃z qñ scribis. Et grauiꝰ ẽ respicere vel tãgere aĩo ipudico corꝰ hois sub pãnis q̃z manũ vel pedẽ: qz magis libidiniosa delectatio est ibi. Et sic facias differentiam iter locũ ⁊ locũ

Tempus Capitulũ. v.

Tempus in quo peccas quia grauius est cauere a missa vel ociari in die dominico vel in festoso lenni q̃z in alio die siplici. Et grauius est quopcũq̃z peccatũ in magna solennitate q̃z in alio tempore: et grauiꝰ ẽ nõ vacare oratiõi vel esse dissolutũ in ligua vel relaxatũ i gula qñ homo dz cõicare i die q̃ hõ cõicat q̃z in alio tempore Corã quo: Ca. vi.

Grauiꝰ est dicere ⁊ facere aliq̃d corã eo q̃ pt ex hoc sumere occasionẽ peccandi q̃z illud dicere vel facere occulte. Et grauius est simulare se esse patientem in habendo iram in corde q̃z oñdere se ẽe turbatum sicut est non dãdo tñ alicui por hoc turbationem vel mali exempli occasionẽ vt dicit greg. Et iõ non sufficit dicere fui iratus de verbo mihi dictoꝯ dz dicere ⁊ addere Et simulaui me esse patientẽ in ꝓbis ⁊ signis exterioribus vt reputarer hũilis vbi erã supbus: itaq̃z illa sumulatione addi mẽdatiũ ad

iram quam occultaui Adhuc grauius est tãgere mu
lierẽ ocsaulẽdo ꝙ ipsã in eodẽ loco tãgerecum pede
qꝛ iste modus tãgendi est magis impudictus Uñ nõ
sufficit dicere tetigi mulierem impudice sed opꝫ dice
re locum corporis quem tetgisti scꝫ manum vel pectꝰ
supra pannos vel ad nudum ⁊ dicas modum scilicet
cum ore manu vel cumpede ⁊ sic de alis

Mora que c ontrahitur Ca.vij.

Quoniam ibi ma ius est pctm̃ vbi maior mora
contrahitur siue sit delectatio corporalis siue
mẽtalis siue ira siue odiũ cũ scꝫ teneas per mensẽ aut
annũ Et diligenter est mora examinãda ĩ pctõ cogi-
tatiõis qꝛ vidẽdũ ẽ si ipsa moratio succũbat sẽsualiter
cõsẽtiendo in opꝰ volũtate deliberata si posset ⁊ tũc
nõ ẽ mior culpa q̃ si pctm̃ ope ꝑfecisset .qꝛ si volun
tas ꝓ fctõ reputat̃: Si aũt succũbat rõ cõsen tiendo
ĩ delectatione sensualitatis tm̃ ita ꝙ non vult in opꝰ
procedere sed vul tantũ interitus in delectatione vo
luptatis ꝑsistere.tunc lꝫ ibi non sit plenus consensus
inde ibi est pctm̃ mortale sicut dicit augustinus.sed
est maius graue q̃ primum vbi est consensus in dele
ctatione ⁊ in opus. Si vero neutrꝝ consentit sed ibi
facit moram inuite qꝛ si nesciuit vel non p̃t repellere
tunc dicat occasionem datam q̃uis hec sententia sa
tis dura locum habeat in peccatis criminalibus p̃t
etiam notificari in homicidio ⁊ in alijs multis pctis.
Quic q̃d sit expedit conscientie munde facere p̃di-
ctam examinationẽ in quibuscumq̃ cognationibus
vitiose multum protractis.

Quotiēs Ca. viii.

NAm grauius est facere qđcūq; pctm̄ cū corde aut cum aliquo sēsu corpis bis pro semel Et iō si potes recordari specifice vices cogitationum malorum aut motus libidinosus in carne ⁊ voluntatem faciendi aliquod peccatū aut quotiens iterastirespicere infaciem alicuius propter delectationem vis⁹ aut quotiens turbasti aliquē aut murmurasti ⁊ sic de alis Sed si non es memor de numero dic bona fide scđm ꝙ iudicas te totiens iterasse pctā. Et attēde ꝙ cogitationes leues ⁊ leuia verba nō sunt nūero explicanda nisi essent occasiones alicuius g̃uis pēti vel vicij aut essent sei aliquo genere de septē viciorū capitalium Si tn̄ propter aliquam cogitationē leuem haberes nimis longam distractionem mentis in oratione vel i psalmo dia. credo ꝙ bonum esset explicare si eēs mēor propter magnū dispendium quod facit Si etiā propt̄ aliquod verbum solatiosū vel leue aliquē turbares aut oriretur aliqua mala suspicio aut aliqđ malū tūc dz specificari ptopter malum ipsi⁹ effectus sic ꝙ talia ociosa ⁊ leuia non sunt perficienda quādo ꝓpterea incurritur aliquod graue vicium vel delictum aut datur alicui materia peccandi Sufficit ergo dicere simul omnes distractiōes mētis hi tas in oratione ⁊ inofficio propter cogitationes leues sic dicendo dico meam culpam nimia distractione ⁊ mentis vagatione quam habui in oratione audiondam missam et dicendo horas propter cogitationes inutiles et ociosas in quib⁹ cor meū nimis occupaui sic ꝙ tibi nō

fui intentus vt debui ⁊ potui. Cogitationes autem vitiose procurate ⁊ cũ delectatione recepte oẽs sunt explicãde quãtũ hõ ꝑt q̃tum ad qualitatem moram ⁊ vices vt supra dictũ ẽ Cogitatiões ꝟbo q̃tũcũq; male ⁊ vitiose si nõ sũt studiose ꝓcurate nec cũ delectatione recepte nec cũ mora seruate i corde nec dedisti occasionem v eniẽdi ꝓpt cibi ⁊ potꝰ itẽperentiã aut ꝓpter occasionẽ aliã sed subito venerũt ⁊ displicẽtiã habuisti aut saltẽ placentiam nõ habuisti in illis ⁊ statim qñ sẽsisti vt potuisti repulisti aut expellere procurasti occupando te in lectione aut in mediatione sãcta tales dico non sunt confitende. qꝛ non solum in istis homo non offendit sꝫ multum meretur tanq̃ pugil pugnator ⁊ victor Unde hieronimus Ille predicatur beatus qui statim vt cepit cogitare cogitationem interfecit ⁊ allidit ad peccata xp̃m ¶ Sed hodie quidam tales cogitationes confitentur potius adlaudẽ ⁊ vanam gloriam vt cõfessor: reputet ipsos spirituales cum tamen talia essent occultanda etiam in confessione tacenda quia solum confitẽs dꝫ se extẽdere simpliciter peccatorem. Unde tales sũt thesauri dei latrones quasi vane glorie appetitores. Et iõ pena latronum sunt punẽdi. Nam de talibus cogitationibus quibus sic resistitur dicit appostolus q̃ facit deus cum tentatione prouentum quod dicit quia hõ talibus resistendo meretur. Et ideo intelligo q̃ digni sunt suspendio qui sub specie caritatis aut petendi consilij aut alterius cause colorate que soli deo sũt aperta manifestant et aperiunt malitiose ⁊ subdole-

Motus vane glorie. Ca.ix.

Quia grauiꝰ est hēre vanā gloriā dei gratia spirituali a deo rece pta q̄ de. hominis opeř manuali. vnde confiteri habes de vna gloria spirituali aut corporali. Et grauius est dolere de bono spirituali alterius q̄ de bono corporali ipsius ⁊ primus dolor est de inuidia supne gr̄e que est peccatum in spm̄ sctm̄ qd̄ est irremissibile. Scd̄s dolor ex simplici procedit inuidia ⁊ iō nō sufficit dicere dolui de bono alterius ꝓpter inuidiā sed debes dicere ⁊ specificare si de bono spirituali vel tēporali Et eadē ratiōe grauiꝰ ē gaudere de spūali dāno ꝓximi sicut de pctō qd̄ fecit aut de ipsiꝰ īfamia aut qꝛ admisit gr̄az dei q̄ hēbat q̄ gaudere de tp̄ali dāno hoīs. Cauendū tamen est qualiter cōfitearis p̄dictum pctm̄ vane glorie de gratia spirituali ne forte incurras maiorem vanam gloriam confitendum primum defectum. Nam dando intelligere confessori ꝙ habuisti vanam gloriam quia fuisti visus orare vel in missa plorare vel laudatus ꝙ bene predicaueras Et hoc potes īcurrere vanam gloriam siue peccatū vane glorie ꝙ confessor ex hoc te reputet spūalem. Debes igitur explicare cōfessori tuo gratiam tibi a deo datam in oratione et lachrimis ⁊ huiusmodi. Potes tn̄ dicere sic dum dicerem vl' audirem missam vel predicarem feci aliquē actum propter quē cogitaui ꝙ persone alique me videntes crederent me habere aliquā gr̄m specialē ibidem. Et qꝛ in ipsa cogitatione habui complacentiā ⁊ consensum nec dolui, ideo me accuso. Vel sic ap-

petiui q̃ aliqui sic crederent me habere cũ nõ habe/
rẽ ⁊ hoc credendum feci aliquos actꝰ simulationis.
Idẽ intelligas de aliis pctis. Similit caute cõfitea/
ris vanã gloriã quã habuisti in exercẽdo aliq̃s actus
virtuosos Sufficit tibi non explicãdo dicere feci ali/
quẽ actũ ꝓpter quã non appetiui totã laudẽ dei sed
potiꝰ hoim q̃ nõ solũ volui reputari ab illo cui feci
vel diri quoddã vocabulũ sed appetiui vt alijs publi
caret. Et nota q̃ cogitatiões de vana gloria nõ sũt
cõfitẽde nisi qñ tibi ẽ cõplacẽtia ⁊ cõsensꝰ ⁊ delecto/
tio morosa Si aũt statim qñ veniũt cogitatiões eas
non debere venire: ⁊ ex hoc statim displicet tibi q̃ ve
niãt ac per hoc statim recurreris ad deum vt eas ex
pellat aut saltem te aut consentire non sinat sis cer/
tꝰ q̃ in eis non peccas sed potius per eam coronã ac
quiris Dic ergo stat in corde tuo quãdo sentis eas
Deus in adiutorium meum intende vel Dñe vimpa
tior responde pro me. Et caueas ne propter hmõi tẽ
pestuosas cogitationes dimittas aliquod bonũ in
cipere vel inceptum confirmare ⁊ perficere Ex quo
principale motiuum est bonum sicz hodie multi faci/
ũt credẽtes spiritui diffidentie qui facit eos credere
q̃ perdũt quicq̃d agunt in bonis actibꝰ suis cogita=
tiones vanitatis cõtrahunt. Rñdeas ergo tali spũ
nec propter te facio nec volo facere istud vocabulũ
ne propter te dimittam. Inde quantũcunq̃ habeas
in istis cogitationibus aliqñ complacentiam ⁊ con=
sensum doleas ⁊ pure confitearis nec propter hoc
in esses ab ono propter deum principaliter incepto

sed pugna viriliter ⁊ cōstēter orādo deū vt custodiat suū opus. Si aūt esses naturalit passionatus ⁊ stimulatus de vana gloria sicut sūt quidaz q̄ nihil boni q̄si faciunt aut dicūt sine ipsa Tūc sic consulo tibi vt non delecteris loquendo multum de deo aut de vita spirituali docendo alios sub spē caritatis: qz p certo sub hoc zelo caritatis latet dulce venenū. Sed puto esse securius ⁊ magis expedtēs humiliare se ⁊ silere a bonis ne forte curando infirmeris: quia mēs tua adhue eget custodia ⁊ frenum est necessarium lingue tue do nec pestis in corde fluctuare non cessat: alioquin saluando aut sanando alios tuam destruis sanitatem. Experto crede nam docere ⁊ curare alius est cibus pfectorum Si vero necessitas ineuitabilis ⁊ magna ērationabilis cōtingentia loquēdi occurrat tñ loquēdum est taliter q̄ ita te sicut alios videaris arguere: ⁊ quia tibi etiam non deerit spiritus vane glorie cupiens q̄ p hunc modum loquendi reputaberis humilis ⁊ discretus. Si etiā occurrit tibi loqui cū tacebis vel qñ de locutione te humiliter excusabis Nescio tibi aliud remedium nisi confessionem puram ⁊ lachrimas exhibere circa hanc maledictam pestilentiā Et tñ valde timendum ne timore despectionis humane totiens hoc vitium confiteri negligas quotiens ab ipso te noueris superari nec vt minus verecunderis mutes sepius confessorem: immo vt plus confundaris studeas eidem sepius ⁊ clarius solito confiteri. Sic enim virtute humilis confessionis spiritus ille citius expelletur: ¶ Et si etiam tue confessioni se in

gerat vt de humili ⁊ pura confessiõe appetas conmẽ dari certe si te censeris vulneratum non timeas in fine cõfesionis detegere vulnus. Est enim scienduz q̃ grauius ẽ esse inobedientẽ vel irreuerẽtem patri vel matri ꝓprie q̃z illi cui nõ sic tenetur obedientiam vel reuerẽtiã exhibere. et grauiꝰ est turbare vnũ sanctuz hominẽ ãut deridere ipsũ q̃z vnũ hominẽ vicioſũ. Et grauiꝰ puocare vnã psonã religiosã ad aliquod peccatũ quod ẽ cõtra confessionẽ eius q̃z vnã psonã secularẽ ducere ad idẽ peccatũ. Et grauius est inspicere impudice vnã iuuenẽ et religiosã mulierẽ q̃z secularem. Scõm beatum gregoriũ. Nõ licet intueri quon nõ licet cõcupisci Et idco dico esse grauiꝰ illud vicioſe respicere quod est grauiꝰ cõcupiscere. Hoc idẽ intelligo de tactu et quo cũq̃z verbo aut tactu ipudico de cõditione psone cũ qua peccasti sufficit exemplũ iam dictũ Non ergo sis cõtentus dicere non bñ custodiui visũ aut dicere conuerti pluries aspectum in faciem cuiusdem persone cuz complacentia ⁊ vna natione impudica. Sed dic qualitatem ⁊ conditionẽ persone ⁊ si de visu expedit sic dicere multo magis de verbo impudico dante prouocationem ad peccatum ⁊ de tactu autem commotione carnis libidinosa habita ex allocutione vel appropinquatione ad corpus alicuius.

¶ Intentio habita in peccatis. Ca. r.

Grauius est facere quodcunq̃z pctm̃ cum intentione prouocandi aliquem ad simile aut ad aliquod peccatum q̃z ad satisfaciendum sibiipsi tantum

vt si noueris defectũ alicui⁹ vt facias ipm despici aut min⁹ reputari ꝓpter inuidiã tuã vel aliã maliciã aut si fecisti aliquẽ actũ cum oculis aut cum manib⁹ versus aliquã personam vt ꝓuocares eẽ ad malum ⁊ sic de alijs peccatis factis studiose tãtũ in dãnũ facientis sed etiã in proximi detrimentum que quidẽ pctã nõ sufficit cõfiteri nisi explicẽtur intentiones malicise que recte assimilantur demonibus aiarũ damnationem insidijs suis ꝓcurantibus pro quarũ salute xp̃s sanguinẽ suum effudit: ⁊ sunt inimici xp̃i quia student animas perdere Item descensus de pctõ in peccatũ est diligentius perscrutandus. Non enim est ita grauevnum pctm̃ simplex sicut illud cuius occasione plura alia peccata sũt commissa. Vnde si studiose fecisti aliquem defectũ tali modo ꝙ alius fuit culpatus de hoc ⁊ non excusasti innocentem sed ꝓmisisti est iiuste pati vel si pro defensione vnius mendacij protulisti ⁊ ba ĩ iuriosa aut incurristi plura alia mendacia ad ꝓ excusatione vni⁹ mendacij vel pcti cõmisisti periuriũ ⁊ ob hoc fuit suspitio de alio vel facta iniusta punitio super aliquem aut ortũ est odium aut aliqua turbatio inter aliquos. Qia hec ⁊ cõsimilia que et peccato primo sunt consecuta debent cum primo peccato principalius explicari.

¶ Aduertenda est occasio peccati. La.xi.

SImiliter de circũstantijs pctõrum non solũ circunstantias p̃dictas vel similes sed etiam occasiones et causas peccatorum propter quas incurristi ipsa peccata valet quia neglexisti ea vitare sicut

potuisti et sciuisti hui⁹ modi aũt cause sunt taliter dicende q̃ te cũ ipis accuses ⁊ non excuses sicut quidã faciũt iponentes culpaz dyabolo: sicut eua que dixit serpẽs decepit me Dicunt eñ tantum ipe me tẽtauit de tali peccato q̃ oportuit me cõsẽtire nec potui me defendere vllo mõ. Sed ista non est confessio nec expressio cause peccati. immo est excusatio et accusatio dyaboli vel illius qui forte non est culpabilis Mõ enĩ omne peccatum fit semper ex suggestiõe dyaboli nec omnis tentatio est a demone. Sed secũdum beatũ iacobum. Unusquisq̃ tentatur a cõcupiscentia sua abstractus ⁊ illectus. Multi ergo mentiuntur dicentes Demon me seduxit ad tale pctũ quod sibi consensi. quia sola sua concupiscentia tentatus cecidi Et ideo dz dicere. Cum sentirem me stimulari ad tale peccatum perpetrandum fui negligens euitando occasiones me incitantes ad hoc scilicet locũ tempus ⁊ personam ⁊ fui negligens in adiuuando me cum ieiunio ⁊ oratione ⁊ alijs necessariis sicut cibi ⁊ potui: Vñ propter negligentiam et maculã meam commisi ipsum peccatum potius eligens seruire superbie ⁊ carni mee hoc suggerenti q̃ spiritui sancto ispiranti mihi q̃ illud non facerem. Reliqui vero imponũt culpam primo. sicut fecit adã qui dixit deo. Mulier quã dedisti michi sociam dedit mihi de ligno ⁊ commedi ¶ Dicunt enim quidam persona illexit me rogando ⁊ blandiendo et aliqua dona dando q̃ nullus de mundo potuisset se defendere. sic q̃ oportuit me finaliter conuenire. ¶ Alij dicunt. Quidam dixit

michi tantum malũ de quodã ꝙ fecit murmurare de illo et illũ despicere sed hec est viciosa cõfessio. Dicꝰ sic de primo Cũ viderẽ expresse ꝙ locutio ⁊ cõuersatio cũ quadã persona esset mihi inutilis ⁊ ꝑniciosa ⁊ sentirem effectuꝫ cordis mei ad ip̃am ꝑsonã aut ipsi⁹ ad me nõ esse purũ nec scd̃m deũ sed potius secundũ carnẽ et ĩ aspectu ⁊ ĩpresentia eiusdẽ haberẽ nimiã cõplacentiã sensualẽ. et ex hoc semper haberem ymaginationes impudicas de illa cũ libidinosis motibus carnis ita ꝙ propter hec dicebã fugere eã nichilominus fui secutus voluptatem carnis intantũ ꝙ ad talem actũ deueni cũ ea vnde me ad ipsam illaqueaui. De secundo dic sic. Audiens dici mala de aliqua persona facilius ea credidiq̃ credidissem bona si audiuissẽ propter leuitatem cordis mei ⁊ defectum caritatis. Et quando debui compati murmuranti et excusare in cordemeo omnia de quo ille murmurabat ego statim murmuraui cum illo confirmando malum de quo dicebat vel addendo ad aliud quod dicebat ac per hoc dedi sibi occasionem magis murmurandi.

¶ Et nota ꝙ nõ debet quis murmurantem nominate nec factum de quo murmurauit nec personam de qua mumurauit qñ scꝫ talis noĩatio esset in excusationem sui vel infamiam proximi. Item si te accusas de turbatione proximi/aut de turbatione habita contra aliquem propter defectum eius principaliter non debes exprimere illum defectum n e per hoc ostendas te habuisse rationabiles causas turbationis. et sic videaris minus peccasse aut motus zelo iusticie

Sũt ei q̃ dicũt ĩ ꝯfessiõe. vidi fieri talẽ defectũ vel au diui dicere tale ꝟbũ ⁊ de hoc fui valde turbat⁹ q̃ erat cõtra honorẽ dei si cõtra bonos mores et ĩ malũ erẽ plũ alioꝝ. O stulte ypocrita quid dicis. nã te simplicit̃ laudas ⁊ nichil penitus confiteris. Taces peccatuz tuuz quod fecisti videdo alienum defectũ quod forte fuit graui⁹ q̃ iste defectus alterius. q̃ despexisti pec cantem cui debebas ꝯpati/ ⁊ mẽtiris dicẽdo te fuisse turbatum ꝓpter amorẽ dei ⁊ ꝓximi. cum tamẽ fueris turbatus propter superbiam tuam vel quia non ha bes caritatez ꝓximi que non ꝑmittit aliquem contra proximum pertubari. Sic ergo dicas videns vel au diens fieri vel dici aliquid quod iudicaui esse malum ⁊ forte esse peius ꝙ fuit propter maliciam meam que non permisit me excusare defectum nec intentionem dicentis vel facientis sicut poteram et dicebam non fuit mot⁹ ad cõpatiendum ei vel ad orandum pro ip̃o sicut debui ex caritate sed magis fui commotus ad iram ⁊ cõtra ip̃m cõtennẽdo ⁊ ludificando ipsum ap petendo statim punitionem eius vel hr̃e potestatem puniẽdi eum. Et hoc accidit mihi propter duritiam cordis mei. et quia non recognosco patientiam dei que supportauit me in grauioribus peccatis absq̃ punitione ⁊ sic de alijs. Sunt alii qui se clarius lau dant in confessioue dicentes per gratiam dei satis be ne me custodiui a tali tempore vel citra a tali vel tali peccato. ¶ Nam bene continuaui officium missas predicationes et orationes meas. faciant qui vo lunt male quia intendo bene facere facta mea et me

custodire a pctis meli⁹ ꝙ maior pars meoꝝ vicinoꝝ
ꝛ qꝛ prius me permitterẽ occidi q̃ꝫ facere tale peccatũ
et in me non sentio alium defectum nisi quia ego suꝫ
ingratus de beneficijs dei nec sũ sufficiens ad regra
tiandum deo q̃ meliberauit ab his pctis que faciunt
multi alii: O deus isti sũt similes phariseo qui ascẽdit
in tẽplũ vt oraret cuius oro fuit tota sui exaltatio su
per alios. Sic et isti que debent se simpliciter accusa
re ĩ ꝯfessione sup alios laudant se narrãdo bona que
faciũt. De supbia aũt ꝛ p̃sũptiõe que latet ĩterius ni-
chil dicũt. Sũt alij qui confitendo sua pctã totaꝫ cul
pã ĩponũt deo. Sic enim dicunt de⁹ dedit mihi natu
ram ita peruersã ꝛ prõptam ad tale pctm̃ ꝙ nõ possũ
mihi cauere. Isti dicunt cũ adam q̃ dixit Mulier quã
dedisti. ꝛ c.q.d. si non dedisses mihi non peccassem.
Sed isti aperte mentiuntur. Nã scdm̃ beatum grego
Dyabolus non p̃t vincere nisi volentẽ cũ tñ de ipso
dicatur ꝙ non est potestas super terrã que illius pote
stati valeat comparari. ergo multominus potest quis
violentari a cõcupiscentia naturali. Sũt alii q̃ dicũt
fui deceptus a tali tẽtatiõe qꝛ deus noluit me adiuua
re cum tamen sepe ieiunarẽ ꝛ orarẽ ꝛ ad ip̃m reuerte-
rer. Sed isti accusant pigriciã suã ꝛ negligentiã qui
noluerũt vitare occasionẽ peccandi ꝛ pseuerare ĩ oro
ne Asserat ei deũ ĩpiũ ꝛ mẽdacẽ qui tamẽ dicit ĩ psal.
Clamabit ad me ꝛ ego exaudiam euꝫ ꝛ alibi Venite
ad me omnes q̃ laboratis. ꝛ alibi Petite ꝛ accipietis
Et apostol⁹ dicit Fidelis de⁹ q̃ non patiet̃ vos tẽtari
vltra illud qd̃ potestis sed faciet cũ tẽtatione prouen

tũ. Sic iam ergo derelinquũtur a deo qꝛ insipide et si ne fide orant. nec volunt purgare q̃ꝫ seipsos nec perse uarare patienter postulentes auxilium dei sicut decꝫ sed volunt hr̃e gr̃am statim sine labore petentes etiã illã adeo nõ humiliter sed p̃sumptuose tanq̃ꝫ digni ac si esset obligatus deus eis dare. Orant ipsi cum secu ritate quadã vt exaudiant̃ statim vt ipsi volunt ⁊ nõ sicut ip se vult sicqꝫ putantes ipsum ducere ad auxi liandum potius ꝓuocant ad derelinquendum quia superbe ⁊ p̃sumptuose accedũt ad ipsum Causa ergo lapsus eorum est superbia et negligentia quam debe rent simpliciter accusare:

¶ Occasiones que dãtur aliis in peccando. ca. xij.

Tunc ẽt in cõfessiõe explicande sunt occasiões date aliis ad peccandũ. qꝛ oim pctõꝝ hõ est ꝑ ticeps q̃bus occasionẽ p̃buit malitiose. Uñ ꝯfiteri de bes si malicio se vel ignorant̃ dedisti alicui occasionẽ peccãdi nec noĩare debes directe vel ĩdirecte ꝑsonã cui dedisti cãm sꝫ sola occasio est dicenda. Pctm̃ ve ro qd̃ fctm̃ ẽ ab alio occasione tui p̃t dici explicite qñ est nstũ cõfessori non ille qui fecit. Alioquin dic solaꝫ qualitatẽ delicti sic dicendo. Feci fieri quoddam pec catũ mortale vel graue ꝓpter talia v̄ba que dixi aut ꝓpter tale malum exẽplũ qd̃ dedi. Itẽ si habuisti tur bationem cum socio ĩ itinere vel in aliquo opere aut propter socium dixisti male officium: qꝛ male profere bat. Non debes dicere socius meus me turbauit ĩ ta li aut dixi male officium meũ propter defectum socii mei. qꝛ sic accusas socium in cuius noticiã posset cõ-

fessor venire Dic ergo habui turbationem cū aliquo ꝓpter meā superbiam qr ipsi dixi verba iniuriosa et ipsum preuocari ad dicendum mihi ⁊ si est illis culpa dic habui turbationem cum quodā propter impatientiā meaz. qr non supportare eum in caritate propter aliqua ꝓba ab eo dicta vel diri male officiū cum aliq in tali hora ⁊ dicēte mihi ꝓsciētia vt redicerem ꝓpter pigriciam meam ego non redixi

¶ De pollutione La. x. iii.

I habuisti pollutionem carnis vigilando dic cām exprēsse si dormiendo dic causamquā dedisse te credideris. Cause possunt esse cibus et potus intēperantia rei ꝑcedētis aut alio modo aut si dicendo ipsū propterea nō dabis intelligere confessori numerum dierū ꝑteritorꝫ cogitationes inhoneste habite ante dormitionez quas explicare debes modeste potissime quando somnia ipsa precogitasti. Nec sunt recitanda somnia vitiosa inhonesta nisi ante cogitasses ea aut post somum cum delectatione ⁊ mora motu carnis cogitasses. ⁊ hec sūt dicenda tanq̄ cogitata magis q̄ somniata. Si vero somniasti hꝗ aliquez actū ipudicū cū psona ad quē habes sēsuālē affectū aut quem consperisti oculo ipudico hoc debes exprimere vt cām illi⁹ somnii. qr homo plus in talibus delectatur ⁊ multi post somum gaudent se talia somniasse vbi vero nō fuerit aliqua de predictis causis vel similibus nichil de somnio est dicendum quia nulla culpa est ibi ⁊ tunc sufficit dolere in corde. et ad quietandum conscientiam potes dicere habui somnium i ho

nestum cui si dedissem causam quam nescio: tunc dico meam culpam.

De causis pollutionis. Ca. xiiij.

SEcundum sctōs patres triplex est causa pollutionis nocturne Prima prouenit ex voracitate gule ⁊ supabundantia cibi ⁊ potus que est diligenter examinanda ab illis qui vocati suut ad spirituale exercitiū. Nā qñq; accidit aliquos relaxari in gulanimis aliquo tpe ⁊ qñ abstinent polluuntnr in sōnis. Credunt ꝙ hoc non accidat ex culpa immoderentio sed potius ex debilitate vel necessitate nature. Sed errant qr debeant cauere ⁊ iudicare ne venerit ex nimietate saturitatis p̄terite. Qd̄ eni per voracitatem ⁊ ingluuiē congregatū fuerat in medullis necesse est vt aliqñ per pruritū vel per insēsibilitatē corporis ieiunio afflicti egerat: ita ꝙ nō solū abstinēdū est a delicatis cibis. Verū etiam a vilibus ⁊ cū equali ꝯtinentia tēperandū: immo panis ⁊ aque satietas est timenda vel possit in nobis acq̄sita puritas ꝑmanere. Ifi ergo q̄ nondū equalis ꝯtinentie ⁊ moderantie gratiā sunt adepti non nimis perfectam pollutionem ꝯsiderant que ipsis etiam hoibus abstinētibus stc accidit ¶ Scd̄a causa est quando ꝑ incuriā aut īmundiciā mētis elabit̄ Nam spirituali sibus exercitijs vacua ⁊ disciplinis interioribus nōn intenta sensu corporis per vanas ⁊ immundas cogitationes euagatur. Ex quibus merito culpe eliciuntur humores ⁊ ideo volentibus obuiare necesse est priuare: ⁊ hanc causam eradicare valet mentis torporem excutere ⁊ sensus

refrenare ne mēs ad vana et noxia discurrat: et illis assuefacta excessibus ad immūdissima incitamēta luxurie somniās perturbatur. Predicta ergo negligētia acquirendi mundiciam et euitandi imūditiā i cōfessione puriter explicetur. ¶ Tertia causa potest eē illudentis inimici iuidia. Nā sua iuidia sepissime pollutio procurat̄: dū eni videt sanctū virū qui ꝑ solicitā victus moderationē et itegrā et ꝑfectā ac frequētē pctōꝝ cōfessionē ꝑpetuā mūditie puritatem acquirere: conat̄ ei⁹ ꝯcientiā perturbare maxime dieb⁹ illis q̄bus considerat diuino aspectui cōplacere flux⁹ illi⁹ omissione poluere vt sic a sancta cōione retrahatur quibusdam vero contingere dicitur ex debilitate nature que non est ita fortis et valida sicut antiquitus dicitur extitisse hanc causam potest quis in seipso aduertere qñ in illo turpi moderamine victus frequentis solito polluitur absq; turpi somni interuentu: sicut ego quosdam cognoui hac peste certis tpib⁹ ter et quater in ebdomada sordidari q̄uis nō minus predicte illusione possit ascribi:

¶ Qualiter post pollutionem licet vel nō licet accedere ad diuina: Ca. xv.

Secūdū sāctoꝝ patrū sētentiam vigilāti circū ipectōe cauēdū ē ad cōionē salutaris cōuiuii accedeř tpe q̄ sētim⁹ nos sō nij illusiōe pollutos Sz si hostis inuidus taliter mēti nostre illuserit vt nobis celestis remedij subtrahat medicinam dummodo nullus reprehensibilis iterueniat prurit⁹ aut oblectionis assensus si fluxus iste fuerit naturali

necessitate profusus aut impugnatione hostis antiq̄ ꝓcuratus ⁊ absq̄ sensus voluptate deduct⁹ debem⁹ ad gratiam salutaris cibi nihilominus accedere cōsi denter. Quod si creditur euenisse occasione viciosa de illa dz se humiliter subtrahere ab altari ne ī nobis ꝟificetur snīa apl̄i. Qui manducat ⁊ bibit indigne iu diciū sibi manducat et bibit nō diiudicās corp⁹ dñi id est nō faciēs differentiā inter ꝑceptionē cibi cele stis ⁊ carnalis nec iudicās ipz corpus dñi esse tale q̄ nō nisi pura mēte ⁊ carne liceat mā ducare. Et iō sub infert apostol⁹ Ideo iter vos multi īfirmi ⁊ ī becilles ⁊ dormiūt multi quasi diceret. Multi ex hac p̄sūptio ne ⁊ manducatiōe idigna spūaliter infirmāt̄ et sonno mortali dormiūt multi per pctm̄ qd̄ ex ipsa īdigna mā ducatione ⁊ assūptione incurrūt: ꝓbet aūt id est exa minet seipsum hō anteq̄z sacramentum ꝑcipiat ⁊ dili genter se videat vtrum sit mundus vel immuudus: vtrnm deuotus vel indeuotns: virum reuerens vel irreuerens: vtrum timēs vel presumens accedat Eti am si cert⁹ sit vel certum se putet q̄ nō viciose sit pol lut⁹ vel aliquando tali pctō infectus Non enī dz vo lens istū celestē panē sumere esse cō tēt⁹ se non habe re pctū mortale neq̄z precedenti nocte viciosa occa sio ne fuisse pollutū: qr lz hec duo quemlibet reddant ipso cibo īdignū alia cū plura sunt quib⁹ se homo dz ab hoc subtrahere reuerenterq̄z explicare nō audeo qr a sctis et doctoribus ipsa expressa non reperiatq̄z illustratione gracie dei ea simpliciter relinquēdo de creui. Id tameu quod pro me ipso retineo est ner-

bum illius qui hoc instituit sacramentum quem non credo illud frustra ꝓtulisse Dicit eui. Hec q̃tienscunq; feceritis in meam cõmemorationẽ facietis. Ex q̃ quid est ꝟbo arguo michi ipsi ꝙ quotiẽscũq; id volo agere quod iste instituit ⁊ modo predicto reliq̃t neq̃q̃ sũ remorsu ꝯsciẽtie ac p̃iudicio aĩe ⁊ meo ad istud posse accedere nisi p̃morata ipsi⁹ ĩstituẽtis caritate ac ei⁹ passione ⁊ morte. In cui⁹ memoriã ꝑpetue re/coliẽdã illud sacramentũ debere cõfici ⁊ ꝑticipi ipse clare asseruit ⁊ minuxit. Cõsideras insuꝑ circa hui⁹ sacramenti primordia lotionẽ pedũ factãnõ absq; misterio ⁊ sacramento ibiq; dictũ fuisse a dño. Si non lauero te non habebis ꝑtẽ mecũ. Agnosco ꝑ hoc ⁊ iudico non sine presũptionis ⁊ grauis offense periculo aliquem velle habere ꝑtem secum ipsum sacramẽtũ sumendo nõ p̃habita alicui⁹ spiritualis gratie lotione quãquidã lotionem non solum per compũctiones ⁊ lachrimas puto fieri verumetiam ꝑ interiorem mẽtis deuotionẽ ⁊ fidem in qua ipse dñs vocat ⁊ iuitat aĩam ⁊ trahit ⁊ quodãmõ cogit ad ipsũ cibũ ãgelicum ⁊ celestem. Unde ⁊ ipse dicit illis quos lauerat Jam mundi estis propter sermonem quem locut⁹ sũ vobis. ¶ Non dicit propter aquam qua loti estis sed propter sermonen Hoc autem est verbum fidei qđ p̃dicamus secundum apostolũ. Uñ in actibus apostolorum legitur fide purificans corda eorum Hãc aũt deuotionem ⁊ fidem celebrantis seu sacramentum sumentis credo esse illam qua celebrat et qua facit ipsũ sacramentum percipi cum effect⁹. Sicut ⁊ verba

xpi sunt illa quib⁹ consecrat & trasubstãtiatur panis et vinũ i corpus xpi et sãguinẽ quam quidã deuotio/ nẽ voco dei gratiam que ꝓuenit et disponit subsequ & infũdit. Ad hoc ergo sacramentũ cũ instẽtia fruentis et assidue orationis procurremus modo predicto vocari a dño valet prehabita ipsi⁹ memoria atq; cõpũctionis et de votionis & fidei locutiõe ad que preparari nos oportet per mentis & corporis mundiciam et per lingue ac sensuum refrenationẽ ⁹ per nostras passionum continuam moderationem.

De fluxu libidinis. Ca.xvi.

Pretermittendum quoq; non est quod qbusdã cõ/ tingit interdum conscientie dubietas & pturba/ tio magna. Unde ipse vigilentibus absq; vlla cũmo tione carnis et cogitatione immunda: humor quidã per membrum secretum egreditur siue delectatione et quasi insensibiliter ita vt multi de hoc aliter non p pendant nisi cum pannos senserint madefactos Cu ius causam aliqui ignorantes turbantur & errant pu tantes se esse pollutos: et ideo sciendum est q illius humoris effusio non est pollutio: quia vt dicunt me/ dici sine libidinosa delectatione & carnis motiõe nul lus potest pollui vigilendo. Ad ipsius tamẽ effusio/ nem humoris videtur naturalis conditio causã exhi bere primariam sed deinde ad quod natura disponit causa vitiosa & ineuitabilis perficit & consumit. Qui busdam hoc prouenire agnoui propter solam presen tiã et allocutionem persone alicuius i cuius aspectu habui cõplacentiã sensualem & vanã seu ad quã iordi

nato amore afficitur aut per tactum impudicum leuē aut imaginando aliquos actus īpudicos fortiter et morose. In his enī casibus et aliis similibus multi inueniuntur habere calefactiones et cōmotiōes carnis libidinosas dicuntq; humorem emittere velit nolint coartati: Sed eas causas et similes que sūt ineuitabiles dz fugere et euitare pro posse maxīe q̄ sentit de se hoc passionatum seu ad hoc naturaliter inclinatū siue ex vitio mentis siue ex debilitate nature ⁊ qui occasiones hmōi nō euitauerit iuxta posse reliquēdo amicitiā ⁊ familiaritatez ꝑsonarū ad q̄s inordinate afficitur fugiendo ēt allocutiones ⁊ aspectū ꝑsonarū lz nō credāt ipm perdictā effusionē peccare mortalit̄ nisi forte aliter ꝯcupisceret aut īpudice tangeret personā que est causa istius defectus: tñ credo eū gra uiter peccare ⁊ magno pctī mortalis periculo Et ideo consiliū do tibi ꝙ absq; dilatione morosa ipse sibi violentiā faciat in hac parte fugiendo personas hmōi atq; cum eis oportunitatē loci et tēporis euitet: hic itaq; p̄dictus fluxus q̄ a quibusdam vocatur libido si potest euitari ipsius occasio ⁊ studiose non euitat̄ ē oīno cōsitēdus cum suis occasionibus ⁊ negligēiia habita circa ipsas Si vero cōtingat ex causa que vitari non potest sicut quando audiūt̄ verba īpudica a casu vel loq̄t̄ cū persona vel sedet iuxta eā de cuius p̄sentia habet cōplacentiam vanam ⁊ ab ea separari non valet in his ⁊ similibus credo sufficere ꝙ tam de occasione habita ⁊ in potentia vitandi q̄ de fluxu illius libidinis dolor est simpliciter habendus: q; tñ

dubitare in talibus que spectant ad conscientie puritatē est quandoq; valde proficuum poteris hoc confiteri propter quietudinem mētis et pacem q̄uis expedire non credam.

¶ Cōplacentia habita in memoria pcti. Ca. xvii.

Sciēdū est qñ cogitas de iniurijs et p̄ceptis et i illa mēoria turbaris intra te cū aliq̄ mora: et appetis vidictā fieri āt factā esse aut doles q̄ nō fuit facta p̄ te aut per aliū āt imaginaris aliq̄d facere aut aliquē motū tenere aīo vidicatiuo. hec oīa sunt ꝯfitēda et alia quecūq; similia si sētis i mente tua ratiōe isti⁹ iiurie appetitū vidicte Si aūt rememorādo mala p̄terita que fecisti non haberes dolorē s; poti⁹ delectacionē i eis et ꝓpt̄ hāc delectationē facis morā ibidē nō credo expedire q̄ specifices ipsa pctā mēorata si alias integre ꝯfess⁹ es Et si habuisti aliquā delectationē i mēte sufficit tibi dicere Mihi venerūt ad memoriā quedē vidicte vel iiurie q̄s feci vel quedā pctā grauia que cōmissi de q̄b⁹ nō solū nō habui dolorē itali cogitatiōe s; de ipsis cū multa cōplacentia cogitaui. Et si tibi aliud occurrit in carne vel in mente propter dictam complacentiam qd̄ tibi videt̄ aggrauare pctm̄ ipsū etiā debes ꝯfiteri. Verbi gr̄a. Si de pctō luxurie per te facto habuisti mēoriā et de hoc habuisti motum carnis et plenitudinē quia ipsum pctm̄ nō fecisti pluries vel cum pluribus Tūc ei sic debes dicere. Et imaginationem quam habui de qd̄dā pctō luxurie habui motū carnis ⁊ cōplacētiā i mēte ⁊ appetiui illud fecisse multotiens ⁊

cum multis personis Et si nō oportet te indicare cō
fessori te iā fecisse illud pctm̄ nisi forte alias idicasses
eidem ⁊ nisi pro maiori hūilitate ⁊ merito velis ipm
ei similiter explicare. Si aūt recordaris te habuisse o
portunitatem faciendi aliqd̄ peccatū qd̄ nō fecisti et
i ipsa recordatione non gaudes te euasisse illud pec
catū nec regratiaris deo. qz custodiuit te ab ipso ⁊ ab
stulit o portūitatē ⁊ volūtatē faciēdi ipsa oia ista sūt
pliuꝰ referāda: Videl eni hec magna igratitudo et
pcti cōmissio voluntaria Sed si in p̄dicta recordatio
ne peccatorū ⁊ maxime carnalium non posses vita
re cōplacentiam ⁊ motus carnis dū velles eā studio
se recolere ⁊ esset causa teipsum excusandi ad compō
ctionem ⁊ dolorem. Consulo tibi q̄ non ea specialit
recolas nec etiam alia peccata que nō potes sine cō-
placentia recolere sicut est vindicta facta perte vel
peralium de inimico tuo aut dannum vel mors si quē
occidisti. Debes ergo omnia peccata tua si vis con-
fiteri generaliter sub duobus scilicet superbia ⁊ dele
ctatione carnis confiteri dicendo si corde meditādo
⁊ ore proferēdo dico meam culpam de superbia quā
habui contra deum ⁊ proximum irascendo inuidēn-
do alios prouocando mundi gloriam appetendo pro
ximos iudicando dei creaturas contemnendo: me-
ipsum bonum reputando ⁊ alios vilificando de dei
operibus ac iudicijs et eius permissionibus murmu
rando bonas eius inspirationes ⁊ omnia eius bene
ficia ne gligendo impetus viciosos sectādo blasphe
mando ⁊ nomen dei in vanum proferendo ⁊ linguā

tuã cõtra veritatẽ p mẽdacia ⁊ simulationes perdu-
plicitates ⁊ adulatiões. per iuramenta et multa alia
ꝓba viciosa laxãdo ociose ⁊ accidioseviuendo de me
nimis cõfidendo ⁊ de fide dubitãdo et de oculis dei
operibus rationem presumptuose querendo plusq̃
opꝫ sapere de deo ⁊ de proximo et de hoc seculo scire
cupiẽdo gr̃am dei non humiliter affectã do dona dei
occultando temerarie prophetando nõ in ꝓitate sed
in ypocrisi ⁊ falsitate coram deo ⁊ hoĩbus ambulan-
do. Et multa alia per superbiam mentaliter ⁊ corpo
liter exercẽdo postq̃ cõfessus est dic in aĩo tuo marie
qñ te vides morti proximum. O anima mea egressus
tuus appropinquat et ꝓpe est terminus tue superbie
⁊ prope est finis delectationis hui us mundi ⁊ mise-
rie carnis tue quas delectationibus corporalibus p
tulisti plus ipas amando q̃ deum plus complacẽdo
q̃ tibi plus lo borando pro ipsa q̃ q̃ te/plus obediẽs
eius concupiscentiis q̃ diuinis inspirationibus ⁊ cõ
siliis scilicet dũ cõtempsisti satisfacere sibi in delecta
tionibus gule et luxurie multis ⁊ diuersis modis ope
re ⁊ voluntate atq̃ satiare eius visum auditum tactũ
et odoratũ q̃tum et qualiter potuisti. ¶ Consensisti
amore ipsius carnis amitcere maximam partem tui
temporis superflue dormiendo: ⁊ occupando in ni-
mia curã et sollicitudine rem tẽporaliuꝫ ⁊ corporaliũ
te exercendo plus propter auaritiam ⁊ delectationẽ
q̃ propter necessitatẽ. Cõsensisti eius pigriciei quam
habuit semp ad operandũ bonum ⁊ eius sollitudini
qnam habuit ad perangendũ malum qd̃ potuit i his

fuit vita mea in his expendi tempus meũ. Ubi ergo o vanitas mea ⁊ superbia mea quo perrexistis delectationes mee carnis. quid mihi attulistis quid mihi reliq̃stis pro subiectione ⁊ obedientia qua vobis tot annis deseruiui pro vobis computaui: vitam eternã Amisi deũ ac aq̃siui infernũ perdidi gaudia infinita ⁊ lucratus sũ lamenta eterna priuatus sum societate sctõꝝ ãgeloꝝ ⁊ merui steri socius ciuiũ infernoꝝ Considera ergo o aĩa mea qualẽ te fecit deꝰ q̃ ad ymaginẽ ⁊ similitudinẽ suã ⁊ mõ sic est denigrata pctis nec aliquã virtutẽ i te agnoscis. Cõsidera i te ymaginez tẽtatoris tui q̃ te depinxit colore supbie gule luxurie auaricie vane glorie iuidie ⁊ accidie ⁊ i gratitudinis ⁊ negligẽtie odij ⁊ vindicte tibi suasit cõtemptũ dei ⁊ apposuit amorẽ seculi te iduxit ꝯtra ꝓximũ ad murmurandũ iudicandũ decipiẽdũ cõtẽnendum detrahẽdũ et alios defectus põderandũ. ⁊ tua vicia grauia nõ videndũ Non video igitur o aĩa mea nisi vt ꝓuoceris ad gemitum fletũ planctũ tristitiam ⁊ lamentũ et clames humiliter ⁊ feruẽter ad dñm. Dñe ne in furore tuo. ⁊ c. Misere mei deus. ⁊c.

Qualiter cogitatiões ĩhoneste sũt ꝯfitẽde. ca. xviii.

Plerique dubitant si cogitatiões in honeste sinteteriꝰ explicãde credo ꝙ hoc facere sit puritatis ⁊ perfectionis ⁊ magni meriti sed non credo esse necessitatis semper nisi quando ex nimia mora facta in cogitatione illa homo sentiret se iclinari ad faciẽduz ⁊ perficiẽdũ cogitatũ si haberet oportunitatem quaz vellet aut si polluetur ex illa vehementi cogitatione

morosa. aut si inordinate afficeretur ad aliquã perso-
nam ⁊ ipsa multũ molestaretur i cogitatiõe habendo
motus carnis ⁊ ymaginãdo hr̃e aliquos actus impu
dicos cũ ipsa persona. Hũc eñ affectum inordinarũ
debes exprimere cũ cogitationibus et motibus car-
nis ꝓcedẽtibus ex ipso affectu dicendo sic habui af-
fectum sensualẽ ⁊ inordinatuꝫ ad quãdã mulierẽ vel
quẽdã inuẽtalis cõditiõis. ⁊ hũc affectũ cõcepi ex cõ
placentia habita i aspectu ⁊ collocutiõe ac pñtia cor
porali ipsius. de ipsa vel de ipso habui tot vi cib⁹ aut
multotiẽs ymaginationes turpes respiciẽdo eũ ocu
lis corporis vel mentis vel faciẽ vel aliam partez cor
poris ei⁹. Et ymaginãdo cum ipsa persona hr̃e ãple
xus et oscula vel talẽ actum impudicum ⁊ i his fecit
morã per magnũ spaciũ habẽdo ibi motus carnis li
bidinosos. Et specialit̃ accidit mihi inoratione existẽ
do aut missã dicẽdo. et semper fui negligẽs laborare
ꝓ posse ad expellendum talia per potentiã ꝓpter ni-
miã delectactionem quam hẽbã ibidez nec curauiq̃
tũ potui refrenare oculos ab aspectu illi⁹ persone qñ
habui presentiam eius. Quicũq; igitur tales et tali
modo cogitationes et afflictiones exprimeret vicio-
sas ab eis cito liberaret̃ dũmõ cũ tali ꝯfessione cõmu
taret orationẽ ⁊ custodiã sensuũ. qꝛ demõ nõ põt susti
nere humilitatẽ pure ꝯfessiõis cũ sit superbus et im-
mund⁹ ⁊ omnis humilitat s et mũdicie inimicus. Et
ideo non est melior via et facilior ad euadendũ texta
tiones superbie et luxurie q̃ omnes cogitationes
viciosas cum inis circunstantiis concurrentibus in

carne vel in mente sepe et clare detegere cōfessori. Et toties exprimere/quotiens renouantur.

¶ De motibus carnis Cap. xix.

Sciendum est q motus in carne qui non puenit ex cogitatione impudica absq; voluntate et sine causa scz vsus vel auditus sine aliqua cā extrinseca inhonesta sine dubio prouenit exnimia repletione prius facta in cibo et potu. Quidam tamen putant q proueniat ex nimia vigilia quod pt esse maxime quando cōstat eis q non prouenit ex aliqua cā p dicta. Et ideo oportet hominem esse par cū in dicta quo ad qualitatem ⁊ q̄titatē quādo de talibus molestatur contra voluntatē et displicētiā suam. Nam iter corpus oritur causa quia secundum hyeronimum. Venter et genitalia prima sūt ⁊ hoc intelligo quando non a causa exteriori. Et tunc oportet cauere ipsū ab aspectibus et pollutione et ab approximatione p sonarum in quarū presentia sentit se sensualiter delectari. Alioquin ille qui videtur motus naturalis fieret viciosꝰ et q̄uis sit securum confiteri tales motus precedentes sine causa viciosa quorum intemperantia videtur causa dum tamen per ipsos non turbetur amor et desiderium puritatis in corde corporalis castitas non maculatur Si vero procedunt a causa vitiosa confitende sunt cause locus et tempꝰ et mora cōtra in eis ⁊ vices motuum sicut supra de circunstantiis peccatorū dictū ē Nō ēm sufficit generaliter dicere culpam de motibus sed debes dicere sic Dū essem in ecclesia vel in oratione vel dum audirem missam

predicationē cogitaui talem actum turpem. aut habui memoriā alicuius persone in cuius aspectu iam habui vanā complacentiā aut inordinatum amorem aut asperi in ecclesia talē personā cū ꝓplacētia impudica cuius causa habui motus carnis impudicos tiens ⁊ per tantā moram. Et si dixisti illi persone tibi gratiose aliqua verba ꝑ luxuria fecisti aliquod seruitium malitiose. vt scilicet haberes cōplacentiā libidinosam ⁊ motus carnales per maiorem moram totum confiteri debes. maxime si verba non dixisses aut seruitium non fecisses sic prolixe nisi de istius presentia delectationem habuisses.

¶ De periculo familiaritatis duarum. La. xx.

Quoniam multi videntur negligere vt agnoscant affectiones suas vitiosas et per cōsequēs non curant confiteri cum tñ diligenter sint perscrutā de et cum suis vicijs orientibus ex ipsis exprimende ideo pretermittere non intendo. q̄ multi nimis afficiūtur ad seipsos q̄dā ad aliquas psonas q̄dā ad honores. q̄dā ad diuitias tēporales Et q̄ hec sūt sicut murus inter deū et animam ideo nullus hoīm habēs aliquid de predictis potest in via dei pficere nec habere purā orationem. Et maxime qñ est carnalis affectio ad personam. et de hac intendo modo loqui Nam talis affectio multos spirituales sub specie amicitie spiritualis a statu orationis impedit ⁊ impediuit. hec est inquietudo mentis pestifera orationem mentis et oris inficiens et dispergens et affectus contrarios orationi mente generat et exercet. ¶ Nam sicut

oratio pura mētē purificat illuminat letificat con forte etiam impugnat. sic carnalis affectio ⁊ immunda mente incit ⁊ obscurat cōtristat debilitat ⁊ desiccat et corpus ciusdē maledictionis implicatur. Et quoniā de spiritualibus loquor ppter quas ista scribo noue rint ipsi q̄ lz carnalis affectio sit omnibus periculosa ⁊ dānosa eis tamē pniciosa ē magis maxime qñ cōuersat cū persona que spiritualis videtur. Nam cuius horum principiū videatur esse purum frequenstamē familiaritas domesticum est periculosuz delectabile detrimentum ⁊ malum occultū. bonuz colore depictū que quidē familiaritas cto plus crescit tanto plus in firmatur principale motiuum et vtriusq puritas maculat. Nō tamē de hoc statim perpendunt. qr sagittarius a principio non mittit sagittas venenatas sed solum aliqualiter vulnerantes ⁊ amorem augmentantes. At tātū vero ī breui deueniunt vt iam non velut angelos sicut inceperāt se inuicē alloquātur ⁊ videāt sed tanq̄ carne vestitos se mutuo ituant ⁊ sentiāt mētes quibusdam commedationibus ac verbis blandi torijs et adulatorijs que videntur ex prima deuotione procedere. Exinde vnus incipit alteri appetere pñtiaz corporalem quia forma vel species corpor in vtriusq mente concepta incitat eos ad volendū pñtiam corporalē quia insit eis presentia mentalis. Sic q̄z spiritualis deuotio paulatim cōuertitur ꝯ in corporalem ⁊ carnalem. Et sic ipsor mentes que solebāt ī oratione cum deo absq̄z interm̄edio loqui nunc inter se et deum alter alterius ponit corporalem effigiem

quē velāt ⁊ ob tenebrāt ponētes sub ipsis facicm dei cum facie creature. ⁊ non minus horrendum est cum hi proprīū errorem percipere et emendare debent vt in tēporis potius nutrimentum erroris totum illud i dicant ex maxima caritate procedere cui⁹ merito puto et sibi inuicem mētes referunt q̄ in oratione vnus alteri presētatur magis ei delectabile ac si pro se inuicem orare cogātur gratia et virtute diuina ac per hoc cōsolationē simpliciter sensualē quam habent in illa represētatione de se iuicem facta in oratione predicta estimant et affirmant ac asserunt esse spiritualē gratiam et diuinam. Quales autem illusiones recipiant a sagittario supradicto spūaliter mulieres que cito fidem adhibēt illusioni mētali esset horribile et quasi impossibile declarare. Sensiunt namq̄ in occasione prefata ⁊ representatione mētali calorem quendam ignitū a sagittario illo iactatuz. quez credunt et dicunt esse ignem caritatis a spū sancto transmissum volentem cōiungere spiritum vnius spiritu alterius vinculo caritatis cam tamen sit ignis libidinosi amoris putsequentur manifestant ⁊ inde liberant se tanq̄ spūaliter vnitos posse securius sepius aut prolix⁹ simul loqui atq̄ in hoctempus non perdere sed lucrari. proinde modos insolitos ⁊ cautelas mirabiles ad inueniūt q̄bus procurant simul colloq̄ ⁊ frequenter allegantes vnus alteri cās vtilitatevel necessitate depictas cum tamen in veritate nihil aliud in causa nisi onus cui ratio omnis iam succumbit. ¶ Sic itaq̄ carnali concupiscentia seu complacentia excecati

tempus quo olim cõsueuerant in oratione erpendere'ac spiritualiter occupare nunc in huiusmodi familiaribus ⁊ colloq̃s perdunt. Et sic quod dolẽdum est absolutiones diuinas pro carnibus commutantes. A mõ igitur nisi mora serotina cogente aut alia ineuitabili causa'non pñt abinuicem discedere ⁊ tunc inuite et tristes discedunt. Hec autẽ tristitia est certissimum iudicium q̃ carnis vinculo sunt allegati. Et p hec visitationes ⁊ consolationes diue a carnalibus dyabolicis discernuntur Deniq̃ q̃uis se multis exponant periculis ⁊ multa mala incurrant dũ eorũ obtenebratis cõscientiis iudicant quedã sibi tanq̃ spiritualibus esse licita que fieri nequeunt absq̃ periculo ⁊ pctõ. putaui tamen melius esse nõ multa de hoc calamo erarare. hec tamen tacere nõ valeo quin aliqualiter referam. maxime quia non longe a temporibus istis similia contingerunt. Tandem spirituales predicti quandoq̃ se deduci permittunt vt se iuicẽ familiariter tangãt sub spẽ caritatis referẽtes sibi inuicem imensum cordis amorẽ quod imprudenter caritatem appellauit. Sed in hac reseratione amoris est sumus periculũ q̃ er hoc fabricãtur sagitte que mentes eorũ vulnerant mortaliter atq̃ venenant Et quod sup oia videt michi horrendũ deo angelis hominibus et demonibus fuerunt iam aliqui spirituales nomine spiritu luxurioso ibute que in excusatione sue libidinis p̃sumpserũt dicere se habuisse in illis actibus impudicis mgana seu timenda de deo. Quod nichil aliud iudico esse nisi quoddam incitamentum et induc

tiuum ad similia securius intrandũ ⁊ peiora ꝑpetrã dum. Dic michi qui talibus credis ⁊ adheres si iste sunt vere spũales vt asseris. Quid aliud loq̃ aut facere deberent nisi ꝙ a spũ sancto ꝓcedere p̃t vel ꝓcedit. Ab alio aut nihil procedit noxium sed solũ, qđ est vtile et honestum. Quid eni ad spiritũ sanctũ de talibus osculis aut qualẽ honorẽ vnde cõsequit̃ deus ⁊ que vtilitas aut que necessitas tibi ad salutẽ vel alteri vt hos tact⁹ facias vel patiaris Que conuentio spũs ad libidinem carnis Que igitur tua presũptio vt hãc cõtumeliam inferas spũi sancto scꝫ attribuendo sibi tue ĩpudicitie fetorẽ quẽ vix demones patiũt̃ quẽq̃ temeritas tua mulier ypocrita a facie dei proiecta vt dicas delectationem carnis libidinosam esse gratiam ⁊ consolationem diuinam. Recede ergo fera pessima de finibus meis quia demones non pñt tuam pñtiã sustinere. Hec itaq̃ fratres charissimi nõ incongrue huic operi sunt inserta vt sciat vnusquisq̃ per hec ꝙ venenosa affectio sub calore spiritus acquisita summe impedit puritatem confessionis ⁊ cordis mundiciam vt sic hanc fugiat tanq̃ viciosam rubigenem que vix p̃t aboleri de mente, si alicui fuerit applicata precipue quia tales persone q̃diu sũt hac sagitta percusse quasi nunq̃ pure et integre confitentur eo ꝙ ipsum morbum despectabilem in persona spirituali verecundantur totiens detegere plene et integre confessori: quia verentur exprimere aliquas circunstantias tali affectioni annexas quas vel tacent vel exprimunt imperfecte vtentes verbis ope-

rientibus dictum morbum sic vt occupatio mētis sit
quasi continua circa personā dilectam: ⁊ in oōne et
in cūctis actibus suis ⁊ immaginationes turpes de
ipsa vana cōcupiscentia cordis ⁊ in memoria ⁊ aspe/
ctu mentali ipsius ⁊ negligentia in euitando eius p̄=
sentiam ⁊ colloquiū ⁊ alia que sibijpsi experiunt: pro
pterea sepe mutant confessorē aut vellent mutare si
possent. Sicq̄ tristes sunt ⁊ accidio si frequenter tā
ratione affectionis fluctuantis in mēte q̄ ratione cō
fessionis imperfecte de qua ipemet cū tristātur. Sed
quod peior est cū ipsi debēt querere medicos spūales
cautos ⁊ expertos qui scirent illam egritudinē ⁊ cau
sas eius agnoscere ⁊ congruum remediū adhibere.
Non solū non faciunt sed potius si semel ad aliquem
talem perueuerint ex tūc ipsum fugiūt nec reuertun
tur ad ipsum Querunt ergo confessores idiotas ⁊ si
plices qui nec morbū intelligunt nec causas eius co
gnoscūt: et ideo nesciunt adhibere congruam mede/
lā. Tm̄ de hac materia dixisse sufficiat vt per hoc ani
mentur per viam puram ⁊ īmaculatam incedere ⁊ fu
gere periculosam vestem familiaritatē mulierū spiri
tualiū que nō melius q̄ fugiendo vitatur Satis eni
posset q̄s hac sagitta percussus se ieiunijs vigilijs ac
disciplinis affligere et orare quia non fugiat perso=
nam et omnē occasionē despiciat nūq̄ curabitur il=
lo morbo sed magis augebitur illud vulnus: ꝓpter
quod sequamur auxilium siuecōsiliū beati hieronimi
dicētis Feminā quā vides bene conuersantē mente
dilige o corporali frequētia q: ūtiū libidinis in visis

tione mulierum est. Et mundus cum mulieribus nō melius vincitur q̄ fugiendo quia cum ceteris vitijs ⁊ morbis quis potest resistere huic tamen non potest nisi per fugam. Et alibi. Si mulier potuit vincere eum qui iam erat in paradiso non est mirum si nos impediat qui nundum ad paradysum peruenerunt Et iterum. Solus cum sola nō sedeas i secreto absq; arbitrio ⁊ teste ⁊ nec sub eodem tecto solus cum muliere manseris nec in preterita castitate confidas quia tu nec sansone fortior nec salomone sapientior. Si fortedicas iam corpus emortuū est: dico q̄niam dyabolꝰ viuit cuius fatꝰ pruinas extinctas ardere facit. Itē dicit· Omnes virgines xpi ⁊ puellas aut equaliter dilige aut equaliter ignora. ¶ Item beatus augustinus dicit Sermo breuis ⁊ rigidus cum mulieribꝰ est habendus Hec tamen quia sanctiores sint ideo minus cauende quo enim sanctiores fuerint eo magis alliciunt ⁊ sub pretextu blandi sermonis immiscent se vitijs impijssime libidinis. Crede michi exptus sum in xpo loquor non mentior Cedros libani. i. cōtemplationes altissime homines et gregū arietes .i. magnos prelatos ecclesie sub hac specie corruisse reperi de quorum cāu non magis p̄sumebam q̄ hieronum Et ambro. sic ait bern Quotidie cōuersaris cum muliere ⁊ continēs vis putari esto q̄ sis maculā tamen suspitionis portas Scandalum michi es tolle materiam ⁊ causam scandali quia ve homini illi p̄ quem scandalum venit.

De verbis viciosis

SCiendum q̃ verba viciosa ⁊ grauia distincte sũt confitenda scilicet scõm differentias suas et in circunstantiis ⁊ accusationibus eorumdẽ. De murmuratione que fit q̃ñ narratur defect⁹ persone ab sẽtis sic confiteri habes: dic vtrum vere vel false ⁊ propter quã causam scz ꝓpter odiũ vel vidictã si tu duxisti vel inducere fecisti aliquẽ ad hoc vel desperisti si alicui ex hoc nocuisti vel alicui audienti generasti odium de illo de quo dixisti vel aliq̃d mali accidit/aut velle accidere/desiderasti/Nõ ergo/sufficit dicere multotiens murmurauí ⁊ de multis nisi ista explices nõ tamẽ dicas defectũ de q̃ murmurasti si est verus nec nomen persone ⁊ dicatur qualitas persone aggrauãtis pctm̃/sicut si de patre tuo/de sancto viro de prelato ⁊ propter quã causã: Et si defectus est falsus confitere defectum ⁊ personam cui falsum ipposuisti ⁊ debes reuocare coram illis quibus propalasti maxie si defectus esset grauius sunt tamen quidam qui vt minus displicent confessori exprimunt personã cui fecerunt iniuriam vel de qua murmurauerunt q̃ñ ipsa p̃sona reputatur mala quasi ab oibu⁹ vel pre oibns odiosa vt per hoc iudicentur minus peccasse: Sed hoc est viciose dictum quia debent in cordibus suis reputare ⁊ per cõfessionem ostendere seipsos esse peiores q̃ illa persona quam in sui excusationem noiare presumunt. Quidam adhuc peius faciũt quia vt vt placeant ꝓfessori personã exprimunt de qua murmurauerũt aut offẽderunt auferẽdo aut ipediẽdo ei⁹ bonum quia sciunt illã personam displicibilem con-

fessor: Isti grauius peccant se confitendo q̃ sit pecca tũ cõfessũ quia cõtra caritatẽ proximi dupliciter pec cant quia faciunt confessorẽ de peccato gaudere qd̃ cõfitẽtur ⁊ dicunt iniuriam quam alteri inferũt ⁊ sic non dolent de pctõ quod cõfitenr̃ sed potius gaudẽt putentes per hoc captare beniuolentiã detractione que grauior est confessori. quoniã detractio est quasi quoddam homicidium spũale occultũ sicut qñ ali/ quis audit aliquẽ laudari de aliqua ꝓtute ⁊ sufficiẽ/ tia conatur auferre de corde laudantis: aut cuiuslibꝫ audientis illam bonam opinionem que habetur de illo negando illud ⁊ potius defectum istius declarã do aut ypocritam appellando: qꝛ dicit q̃ quicq̃d fa/ cit pro humana laude facit ¶ Hoc autẽ viciũ cõmittit̃ propter inuidiã aut vanam gloriã. ¶ Hã detractor que rit laudari super alios ⁊ potissime sup illũ cui detra/ hit aut timet minus reputari q̃ ille cui laudatur et inde oritur graue peccatum: quia affectãt mortẽ aut ex pulsionem aut tribulationem ¦aut casum illius de cuius laude tristantur ⁊ statim sunt dispositi ad audi enduu hoc de ipso cum gaudio quod vitium nõnul/ los spirituales pulsat qui nondum paraclytum rece perunt. Quidam aũt ore non murmurent nec detra hunt de alis ne ⁊ ipsi despicientur aut murmuretur de ipsis appetunt tamen illud ab aliis fieri ⁊ omnia talia cum modis ⁊ causis sunt confitenda integre. De duplicitate qua dicuntur mendatia que est qñ li gua ⁊ intentio non concordant quia facit intelligi ⁊ credi quod non est. Tales qñq̃ sunt duplicitates p

dictorie sicut fuerūt ī iudea qñ dixit. Aue rabbi Isti in ore gerunt ⁊ retro pungere querunt. Nam post osculum fecit xp̄m capi. De simulatione que est in verbis signis ⁊ operibus exterioribus cuius contrariū est in mente hoc est propriū ypocritarū Est autem simulatio falsitas veritate depicta vel vitiū verbis et actibus virtuosis operū Simulatio in verbis ē qñ te dicis incipientē ⁊ vitiosū vt per hoc humilis reputeris ⁊ cū hoc p̄legis vt sic non credatur nec reputeris q; appetis virtuosis ⁊ sufficiens reputari Et ecōtrario turbaris si talis reputaris Est igit̄ humilitas in verbo: supbia in mente Simulatio in opere est qñ fit actus ꝓtuosus vt acquiratur solū fama Simulatio in signo ē qñ pretendit̄ honestas ī sensib⁹ ſz cor ē plenū in honestate nec trahitur quis in opere nisi q; caret oportunitate quma vellet. Si q̄dam religiosi de die quando videtur vt putant̄ scti ⁊ honesti sens⁹ suos valde cōponūt ⁊ maxime in officio ⁊ in choro inclinationes pf̄ūdas. ⁊ similia faciēdo. sed de nocte nulla signa deuotionis ostendunt dū nō sentiūt se videri Si quidā se macerāt abstinendo spūales appareāt et iudicentur Aliq exterius apparēt patientes sub ridēdo qui tñ pleni ira ⁊ tristicia dolēt de iniuria eis facta ⁊ sic omnis ypocrita est simulator duplex ⁊ falsus ⁊ per consequens inimicus ⁊ proditor veritatis Et ideo q; huic vitio multa sunt annexa alia cum diligenti examinatione debent in confessione euomere virus suum ¶ Mendacia secundum suas species sunt consitenda, quia quedam sunt alijs noxia et he-

grauiora non noris quedã deliberate prolata et grauiora illis que proferuntur a caſu quedam ſũt iocoſa ad gaudiũ prouocantia que tamen a viris perfectis ſunt arcenda Nã ꝓbo dicuntur mẽdatia per quãdã inaduertẽtiã ſicut narrãtes hyſtorias aut multum plire loquentes debent confiteri que noſcõt falſa. Qui vero in predicationibus narrant miracula non vera aut hyſtorias deriſiaas ſeu fabulas/ſeu etiã narrant textũ ſcripture ſancte et tradunt indebite vt coaptẽt verba ſua male faciunt et confiteri debẽt quia tot varietates ſunt in ſacra ſcriptura que poſſunt dici quoniam mẽdatio non eget deus adulatoria vt ſunt verba blanditoria ad complacendũ vel vt cõmendetur vel beniuolus fiat vel vt ſeruitium reſpiciat ſunt confitenda tanꝗ mendacia exprimendo intentionem quam habuerunt in predictis et potiſſime qui adulãtur geſtibus corporis et actibus manuum et oculorꝫ vt oſtẽdant affectionem et compaſſionem ad aliquã quia tales omnes ſunt mendaces et falſi.

¶ Eruditio vtilis ad oia ſupradicta. Ca. xxij.

Vt autem ſcias melius cõfiteri ſtudeas ſaltem ſemel, in die examinare quomodo tempus expendiſti et diſcurre per ſingulas horas cogitando loca in quibus fuiſti cum quibus perſonis quid cogitaſti quid diriſti quid audiuiſti q̃d feciſti vt cognoſcas relationes lingue cordis et ſenſum in quibus et quotiens offendiſti aut dediſti alis materiam offendi et ſic ordina in mente tua ſicut ea fueris memor commiſiſſe Quia melius explicabis omnia

que fueris memor et illa pluries ptracta: et ordinate repete in mēte tua nec te pigeat in tali examinatione exercere q̄ pax ⁊ leticia mētis quam ide cōsequeris supercedit oē mundanum gaudium q̄ō si absq̄ difficultate magna ⁊ cum magna trāquillitate animi istū modū volueris obseruare. stude in paucis delinquere vt pauca possis recolerē et ꝓfiteri Cōfessorē eligas cōpassiuū ꝓbatū intētationib⁹ ⁊ in via se cōtinentie exercentē. Cum sepe cōfitearis ⁊ aperias oēs defect⁹ clare et lucide ⁊ stimulos quib⁹ molestaris. Sit ille caritatiu⁹ ⁊ humilis discret⁹ ⁊ itelligēs sic q̄ poscis ad ipsū cōfidenter recurrere ⁊ sciat tibi remediū adhibere Alit' aut sic cecus ceco ducatū ꝓstet ābo in foueam cadunt Ad ista melius obtinēda necessaria est tibi sollicitudo vite que ē primaria ad cordis mū/diciam ⁊ tutela ad custodiam. Unde si es religiosus si pacem queris hinc merito egredieris. Ꝓsus

Cella quasi celum sit tibi qua celica cernas.
Hic legas hic horas meditaris rumina plangas
Par est in cella foris autem plurima bella.

Si autem est secularis fuge cōsortia q̄tum potes nisi pro euidenti vtilitate aut necessitate. Expedit etiam vt portes in corde propositum tibi cauendi pro posse ab omni offensa dei ⁊ proximi. ⁊ debes te amare cum oratione dicendo Deus in adiutorium meū intende ⁊c. q̄ sine auxilio dei ipossibile est te a quocūq̄ mimo pctō liberari. Et q̄uis deus permittat q̄tuncumq̄ ipsum rogaueris in oratione ne in aliqua pctā icidas non tamē propter hoc desistas a bono proposito bñ

operandi quia hoc deus permittit vt agnoscas te i firmum cõtinue diuino auxilio indigere. nihilq; boni p ipsũ posse perficere q̃tũcũq; cupias ⁊ proponas. Propter quod oportet semper orare nõ deficere Ille aũt semp orat q̃ nõ cessat bene facere et mala vitare desiderat. Si autẽ ab incepto bono destiteris eo q̃ in oratione nõ exaudiris tũc est signum spiritualis edificij quod est conscientie puritas cares principio cui annexa est cognitio proprie vtilitatis ad quod cõsequitur virtus humilitatis que mentem in bono confirmat ⁊ facit hominem contentari de omnibus iudicijs ⁊ permissionibus diuinis circa omnes creaturas ⁊ se. Dum enim in veritate ipsum agnoscis omnibus compateris nullum odis. nulli inimicaris. Plo gaudes de passionibus et penis corporalibus q̃ de consolationibus carnalibus. quia tu vides ista meruisse et esse vtilia hec aũt esse periculosa. Sic ergo omnia preter peccatum diligas. nihil preter peccatum times nihil preter deum afficiat. nihil te nisi culpa contristet et quoniam cognitio ⁊ accusatio sui ipsius que acq̃ritur per mẽtis mũditiã solitudinem ⁊ mentalẽ orationem necesse est vt quisquis adhanc puritatem peruenire affectet solitudinem velut matremoñonis ⁊ mũdicie ãplectatur Et ibi i lectiõe ⁊ sui corde scrutatione sic quotidie exerceat q̃ omi ociositate vitata oimq; humana verecũdia postposita ⁊ despecta ad veram ac purã integram ⁊ plenam confessionem nũc se preparet et disponat.

¶ Modus cognoscendi seipsum Cap. xxiij.

Postremo qui vult ad sui pfectam cognitionem cito ⁊ faciliter peruenire ac perfecte pacem conscientie possidere. Primo cor suum spoliet ab omni amore ⁊ affectione sensuali a quacunq; persona ⁊ re temporali sic q; inter deũ ⁊ cor suum nullum sit medium Nichil diligat extra deum neq; ꝑter deum. et tunc talis affectio non erit medium impediens sed adiuuãs et coaptans Secundo eruat cor suũ ab amore inordinato ad seipsum sic q; nõ sit fur ⁊ latro honoris ⁊ laudis appetẽdo aliquid de his que debẽtur soli deo simpliciter Nil terrenum appetat nisi pro dei seruitio et vtilitate anime sue vel proximi ⁊ ab negat propriam voluntatem cupiat alienum velle potius q̃ suum perficere nec a voluntate dei ac eius permissione animꝰ suus discordet. Tertio ad sue conscientie stimulum frequenter exerceat memorando predicta delicta se ipsum arguendo de negligentia concupiscentia ⁊ nequitia. De negligentia quidem se arguat si cor suum non bene custodiuit. tẽpus inutiliter expendit. si opera sua in finem debitum redurit. Adhuc si fuit negligens in oratione in lectione et boni operis executione. quorum vnum non sufficit sine altero. Adhuc si fuit negligens ad agendum penitentiam de commissis ad resistendum tentationibus a deo permissis ad proficiendum in bonis sibi ostensis. De concupiscentia autem se reprehendat cogitando si in se viuit aut virit concupiscẽtia ⁊ voluptas appetẽdo dulcia molli a ⁊ cibaria sapida vestimenta deliciosa et obiecta luxuriosa, cum omnia in primo motu sunt fugienda

Item si viuit in se vel vixit concupiscentia curiositatis appetendo scire occulta dei aut creaturam videe pulchra habere pciosa ⁊ similia que oia procedũt ex auaricia. Item si in se viuit aut vixit concupiscentia vanitatis appetendo humanũ fauorem vel honorem laudẽ et propriam gloriam. Hec oia que faciunt hoiem vanum sunt fugienda quodcũq; ⁊ maxime religioso qui dz ambulare in veritate coram deo ⁊ hominibus i cunctis bonis operibus suis ⁊ ordinare cor/ verba/ ⁊ opera/ in laudem dei et edificationem proximi et vtilitatẽ sui nichil extra deũ penitus appetẽdo De nequitia vero se arguat cogitãdo si in se viuit aut vixit iracundia in verbo vel animo in exteriori signo ⁊ si aliquem ad verecundiam puocauit. Hoc autem vicium non potest corrigi nisi per spiritum veritatis vt scilicet homo considerat quid meruit per peccatũ mortale. Et per hoc bonitatem dei attendat patientiam que ipsum sustinuit. vsq; nunc nec ad huc eum dãnare vult eum iuste possit ac potuerit quotiẽs mortaliter delinquit. Cum ergo veritas ingreditur animam ⁊ ibi permanet omne cor impatiens et furiosuz efficitur humile et mansuetum et omne cor durum. et impium efficitur pium et cõpassiuũ Hec autem virtꝰ ingreditur solummodo in cor mundatum Item cogitet si in se viuit aut vixit nequitia inuidie que de bono alterius contristatur ⁊ de malo iocundantur quod vicium directe cõtradixit spiritui sctõ. Et ideo ex inuidia oritur peccatum in spiritum sanctum quod dicitur inuidentia. Contra hoc scriptum est in matheo

An oculus tuus nequ est quia ego autem sum bonus
Et ideo hec peccata non remittuntur in hoc seculo
nec i futuro. Itē cogitet si i eo est vel fuit nequitia ac
cidie que consurget ex tedio boni. aut ocio sit a te ni/
mia aut ex timore vel dolore alicuius mali. Et ex hoc
oriūtur pessime suspitiōes maligne cogitatiōes blas
phemie diffidētia de deo ⁊ finalis desperatio. Ad hāc
sepessime deueniūt insolertie dediti ⁊ qui se negligūt
in bonis exercere tempus suum vtiliter expendere
nec non quinimis est ambiciosus appetendo excessi/
ue honorem talis qui appetit supra meritum sue suffi
cientie nunq̄ habebit quod appetit sed quod peius
est iusto dei iudicio tanto magis trahitur quam
to magis seipsum eleuauerit et pcurauerit per alios
trahi sursum tanto magis deprimitur ⁊ contemnitur
Qui ergo hoc vicium desiderat vitare studeat ociū
vitare ac mentis ⁊ corporis superare pigriciam eorq̄
occasiones pscindere que sūt amor q̄etis et immo
derantia victus ppt has duas causas pctā pesima
sunt perpetrata Et his occasionaliter et venit ira de
isuper sodomam ⁊ gomorram. Idcirco sancti patres
fugientes de seculo ad desertum. Contra illud viciū
accidie que inficit ⁊ dissipat omne bonum stat in ar/
mis temperantie ⁊ occupationis ⁊ continentie fomē
to ne ociositatem radicem omnis mali incurrerent se
principaliter muniebant. Ca. xxiiii.

¶ Peccatorum origo.

Omniū uiciorum capitaliūvnū est initiū: scz
in gratitudo. Duplex ē eni radix timor mal

humilians et amor male inflammãs. Triplex fomentum est concupiscentia carnis et occulorum et superbia vite. Septiformie caput est supbia inuidia/accidia/ira/auaricia/gula/luxuria. Inter que sunt q̃ nq̃ peccata spiritualia ⁊ duo carnalia. Cũ aũt peccatum mortale nõ sit aliud q̃ recessus a deo per ipsius cõtẽptum in se vel in suo precepto. Cõtempt⁹ autẽ dei sit superbia Igitur necesse ẽ vt ois peccati mortalis culpa sumat initiũ a superbia. Quia vero null⁹ cõtẽnit deum vel suum p̃ceptum nisi quia aliq̃d ab ipso timet perdere aut vellet acquirere. Ideo oz q̃ omne pctũ actuale trahat originem ab hac duplici radice aut a moris aut timoris. Omnis autem timor habet ortum ab amore quia nullus timet perdere nisi quod amat et ideo amor ⁊ timor ab eodem fouentur. Et q̃a amor inordinatus est respectu boni temporalis et illud est interius extollentia et exterius pecunia inferius lasciuia carnis. Ideo tria sunt fomenta peccatorũ ⁊ viciorum actualium et radicalia duo ad que dũ aia inordinate fertur omnia peccata actualia inordinatur. Et quia hoc fit secundum septiformẽ modũ iõ sunt septem peccata capitalia ex quib⁹ generatur diuersitas peccatorum.

Peccatum in spiritum sanctum

Quamuis oẽ peccatũ sit extra deum trinum et vnum appropriatur tũ aliquod pctũ esse impatrema liquod in filium et aliquod in spiritum sanctũ. ¶ Peccatum autẽ in spiritũ sanctum est irremissibile

in hoc seculo et in futuro. Non quia in hoc sicut non possit dimitti sed quia nõ dimittitur nisi raro aut vix in hoc seculo q̃tum ad culpam ⁊ modicum in futuro q̃tum ad penam. Quius aũt pcti sex sunt differẽtie Inuidia fraterne gratie. impugnatio veritatis: agnite. desperatio. presumptio obstinatio: finalis impnia Primum est contra caritatem dei. inq̃tum dolet q̃ dñs deus est bonus: qui etiam bonitate sua dat gratiã et est cõtra caritatem proximi. Secundum est cõtra veritatem fidei que est fundamentum nostre salutis Tertium est cõtra aiam dei. quia credit se plꝰ peccasse q̃ deus possit parcere. Quartum est contra iusticiam dei: quia tantum p̃sumit de misericordia dei: q̃ credit se non debere punire de peccatis: ⁊ per hoc se relaxat ad peccandum ⁊ penitere non curat. Quintum est contra gratiam penitentialem que facit resilire a peccatis commissis Sextum est cõtra gratiã penitentialem que facit p̃cauere a cõmittendis scõm q̃ ipsa finalis in penitentia dicitur ꝓpositum nõ penitendi sic enim est species peccati i spiritũ sanctu in secũdũ autem q̃ finalis impenitentia dicit cõfirmationẽ peccati vsq̃ in finem: sic est sequala omniũ mortaliũ peccatorum que in hac vita non remittuntur Et siomne peccatum initium sumit a superbia ⁊ finem habet a finali impenitentia in quam qui deuenit punitur in gehenna a qua finali impenitentia nullꝰ peccans mortaliter p̃t liberari nisi interueniat gratia mediatoris christi.

Peccati descriptiõ. Ca. xxvi

Peccati descriptio.

Cum omne pctm̄ dicat recessum volūtatis a primo principio inq̄ntum ipsa volūtas nata est agi ab ipso ⁊ sed in ip̄m ⁊ ꝓpter ipsum. Ideo oē pctm̄ est inordinatis mentio siue voluntatis circa quam uata sunt esse virtus ⁊ viciū Pctm̄ igitur actuales inordinatio volūtatis. Vel secūduz aug. Pctm̄ actuale est dictū vel factū vel concupitū cōtra legē dei. Inordinatio autē ista aut est tāta ꝙ ordinē exterminat iusticie et sic dicit̄ pctm̄ mortale quod natum est auferre vitam ab aīa ipsam separādo a deo per quē viuificat̄ anima iusti. Aut est tā modica ꝙ ordinē iustū nō perimit sed aliquantulū perturbat et sic d̄r veniale peccatuz quia de ipso cito veniam possumus obtinere pro eo ꝙ ipsum non tollit gratiam nec eo incurrit inimitiam dei. Ordo autem iusticie est vt bonum eternum p̄ferat̄ boni tēporali ⁊ bonū honestū p̄feratur bono vtili et voluntas dei p̄feratur voluntati proprie ⁊ iudiciū rationes p̄sit sensualitati humane Et q̄r lex/vel precipit hoc et vetat oppositum. Et ideo qn̄ eterno temporale honesto vtile prefertur sensualitas rationi et voluntas propria p̄fertur dei voluntati cōmittitur peccatum mortale. de quo dixit ambrosius ꝙ est preuaricatio legis dei et celestium inobedientia mandatorum. Hoc autē committitur vel qn̄ fit obmittitur ꝙ lex precepit siue fit ꝙ lex vetat. Ex quo oritur duplex genus peccati scilicet omissum et commissum. Quādo vero bonum temporale plus debito modo diligitur sed non prefertur eterno ⁊ honesto non prefertur vtile et voluntas naturalis plus debito amatur sic

tamẽ q̃ non prefertur diuine ⁊ ratio concupiscit non tamen prefertur iudicio recte rationis tunc est peccatum solum veniale quia licet hoc fit preter legem diuinam nõ tamen directe est contra eam Sensualis aũt appetitus non p̃ferr̃ nec rationi nisi quando ratio ei cõsentit ideo pctm̃ mortale non commitur sine consensu. Si autem sensualitas inordinate moueatur cũ ista inordinatio ad maluz declinet ⁊ ade huc ratio nõ p̃sentiat aliquod peccatũ est q̃ alio mõ ledit ordinez iusticie ⁊ q̃ in statu innocẽtie non moueatur sensualitas nisi secũdũ motũ rõnis. Ideo stante hac non poterat ibi esse veniale pctm̃. Hunc aũt quia rationi repugnat sensualitas velim⁹ nolimus. ideo neccesse habemus cõmittere veniale pctm̃ aliquod per primos motus. Et licet particulariter ac sigillatim possũt deuitari oia tm̃ nulla p̃ñt caueri quia pctã sunt ista et pene peccati originalis vel actualis Et ideo merito dicuntur veniale q̃ hoc ipso sũt digna verũ q̃ ratio his consentire nõ compellitur. Si post sensum delectionis consentiatur in opus tunc est plenus consensus ac per hoc ẽ peccati cõsummatio que pucnit vsq̃ ad supremam portionẽ rõis ex qua pendet plenitudo cõsensus q̃ vero nõ solũ consens⁹ in op⁹ verũ etiam in delectationẽ Cõsensus est in quo inferior pars sequit sensualẽ Ideo si in delectactionem sensualẽ ratio sensualitati consẽtiat et succũbat propterea fit subuersio iustitie propter quod cõmittit peccatũ mortale q̃ cuius minus graue quia non solum imputat inferiori parti rationis. sed etiam superiori que debuit cõpescere

⁊ cohibere inferiorem ne consentiat

¶ Confessio siue humiliatio suijpsius. ca. xxvij.

Ecce descripsi cor mundū ⁊ cōscientiā puram vir ego immūdus ⁊ maculat⁹ multū me offēdere sciens ⁊ me ipsum nescientes alienos: alienos defectus diudicans ⁊ meos non inspiciēs vicia ⁊ occasiones vicioꝝ vobis aperiens ⁊ ipsa vicia in me corrigere negligens festucā in oculo alieno prospiciens ⁊ in meo trabea non ꝯsiderans Aliene vite dux esse p̄sumens ⁊ moderamina vite ꝓprie nō tenens oīz mores discutiēs ⁊ meos deserēs erga me ipsū sec⁹ ꝑmanēs ⁊ circa alios ocultat⁹ existens fraterna tñ caritate coacto qr oīz fratrum aīās sicere āplector eo maxime q̊ eas sentio perfectā cordis affectare mūdiciam Mūdūqꝫ cor sollicite ac studiose pq̊rere quo ipsū attingere valeatis vt supra scriptū ē vestra caritatiua dilectio hūiliter ⁊ benigne suscipiat vbiqꝫ sicut in speculor exemplo verissimo viam et ianuam inqua agreditur anima in atrium domus domini quod est conscientie puritas diligentissime speculetur firmit̄ attēdētes ꝙ ad dictum atrium nullus vnq̄ꝫ in hac vita ꝑuenit nisi modo predicto seipsum agnoscere studeat scꝫ notitiam sibi datam a domino. suamqꝫ cōscientiaꝫ muudam ⁊ immaculatam seruare per confessionē puram veram ⁊ integram superius memoratā propōat Ipe namqꝫ modus confitendi super hūilitate perfecte fundatur procedens ex filiali dei amore qui non patitur in corde habitare peccatū nec circunstātias pcti quibus putet deum offensum dummodo statim

euomat per confessionem secundum sui possibilitatē et noticiam habitā de offensa. Et hm̄i sollicitudo seruandi cor mundum et conscientiam mūdam cū signū congruum et euidens ꝙ q̄s inter dei electos filiꝰ reputetur. Unde talis anima secure potest dicere Domīe dilexi de corē domꝰ tue/id est mundiciam anime mee. et locum habitationis glorie tue/id est puritatē conscientie Et ratio quia voluntate prestitisti decori puritatis mee vitutem. et in iusticia apparebo purus et mundus in conspectu tuo et satiabor cū apparuerit gloria tua. Ad quam nos perducat ipse deus qui viuit et regnat.

¶ Tractatus peroptimus de confessione seu puritate cordis et mundicia mentis. Nouiter impressus. Parisii pro. Iohanne paruo commorāte in vico diui iacobi ad intersignium lilii coronati.

Finit feliciter.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

+

Ad bñdicendū siue reconciliandū corporale siue corporalia, Sacerdos indutus stola, et candelis accensis dicat:

Adiutoriū nr̄m in nōie dn̄i, qui fecit coelum et terram. Oremus:

Dīps sempiterne Deus benedic ac recōlia lintheamen siue corporale ad tegendū ~~siue~~ inuoluendūq. corpus et sanguinē filij tui dn̄i nr̄i Jesu x̄. Qui tecum viuit et regnat etc.

Oremus:

Dn̄e Deus qui iā sanctificare et reconciliare dignatus es hoc genus specierū qn̄ dignatus es inuolui corpus domini nostri Jesu x̄ vnigeniti tui in beata passione. Concede quaesumus per eund. dn̄m nobis quamquam indignis famulis tuis, vt presens lintheamē siue corporale coelesti benedictione sanctū, aptum, et reconciliatū fiat dominico Sepulchro, Altari vez tuo, vt placabiliter in eo possit poni corpus et sanguis eiusd. dn̄i nr̄i Jesu x̄, qui est vita oīm fideliter sumētiū. Qui tec. viuit et reg.

postea aspergatur aqua benedicta

¶ Confessionale seu libellus peroptimus beati. Thome de aquino de modo confitendi ⁊ de puritate conscientie cuilz confessori et confiteri volenti peruti lis et necessarius.

52
(1)

Incipit tabula huius libri.

Confessio dz esse pura ⁊ non superflua. ca.i.
Confessio dz esse vera et ne ꝯditionata ca.ij.
Confessio dz esse integra ⁊ non simulata ca.iij.
Cõfessio dz esse plena lociq; dr̃ia determiata ca. iiij.
Confessio dz esse temporis explicatiua ca.v.
Confessio dz esse mõi peccandi narratiua ca.vi.
Confessio dz esse more in pctõ examinatiua vij.
Qualiter pctõꝝ vices debeant specificari. ca.viij.
Qualiter vana gloria distingui debeat. ca.ix.
Qualiter intentio in pctõ hĩta debeat ĩdicari. ca.x.
Qualiter cã pcti proprij debeat referri ca.xi
Qualiter occasio pcti debeat proferri. xij.
Qualiter pollutio debeat ostendi ca.xiij.
Qualiter cã pollutionis debeat narrari. ca.xiiij.
Qualiter pollutus a cõione debeat cessare xv.
Quõ nõ oĩs humoꝝ fluxus pollutio dicat̃. xvi.
Quõ motus mẽtis aut carnis sit pctm̃ ca.xvii.
Quõ cogitationes ĩhoneste sint dicende. caxviii.
Quõ motꝰ visus naturalis efficiatur vitiosus .xix.
Quõ affectiones vitiose sint agnoscende. xx.
Quõ verba ociosa sint confitenda ca. xxi.
Qualiter hõ in p̃dictis se debeat hr̃e ca.xxii.
Qualiter hõ seipsum cognoscere debeat xxiii
Qualiter oĩm viciorum vnum est initium xziii.
Quot dr̃ie pcti in spiritum sanctum xxv
Quõ peccatum debeat describi xxvi.
Qualis sit libri conclusio. xxvij.

Finit tabula.

53
(2)

Quoniã fũdamentũ ⁊ ianua ꝟtutũ oĩs qꝫ gr̃e ac spũalis ꝯsolatõis pri cipiũ ꝯscie puritas ac cordis mũdi cia ad q̃ꝫ ꝑcipalit̃ ⁊ ꝑcipue ꝑ purã verã ac itegrã ⁊ ꝑfectã ꝯfessiõi ꝑcõ rũ acedit̃. Nos q̃ vocati sum⁹ ad statũ gr̃e ⁊ ad acq̃rẽdas ꝟtutes ac vitãda vitia de suf ficiẽti ꝯfessiõe ac mõ cõfitẽdi vt decet viros ad statũ ꝑfectiõis electos est sũma diligentia ⁊ sollicitudine cõtinua pctõꝝ videamus ⁊ principalit̃ de mortalib⁹ ꝑ ceteris ẽ videndũ. Cõfessio dꝫ eẽ pura. Ca.i.

Est igr̃ prio videndũ q̃ ꝯfessio dꝫ eẽ pura q̃ pctã debẽt simplicit̃ dici absqꝫ duplicitate ⁊ excusa tiõe sicut hõ credit ea manifesta esse corã deo nec de bẽt verba dici pallãtia aut cooperãtia vel minuentia pctm̃ sicut faciũt multi magnas philaterias ⁊ hysto rias lõgas dicẽtes anteq̃ꝫ pctm̃ explicẽt vt sic ꝑ illas ostendãt semin⁹ culpabiles de pctõ: qđq̃dẽ pctm̃ in fi ne illoꝝ ꝟboꝝ supfluoꝝ includũt. Vitanda sũt igitur superflua ⁊ excusatoria ꝟba: sed pure dic pctã tua et simpliciter te accusa Similit̃ nõ dꝫ dici q̃ cadat ĩ infa miã alicuius aut q̃ possit prebere confessori occasio nem turbationis cõtra aliquẽ aut materiã cõtẽnẽdi. Unde si expediret noĩare pctã alterius cõfitendo ꝓ prima tũc talit̃ explicent̃ q̃ nullo mõ ꝯfessor possit in telligere personam cũ qua peccasti: nec possit venire in noticiam ꝯplicis in pctõ sicut si dedisti petro occa sionem peccandi cum peccauit non debes noĩare sed sufficit dicẽ fui cã ꝯmittendi tale pctm̃ cuidã persone

¶ Vera. ¶ Cap. ij.

Confessio debet esse vera ita q̃ nulla falsitas dicatur scienter nec aliqd̃ dubium affirmetur: sed certa vt certa ⁊ dubia vt dubia sunt dicenda. Et ideo ñ cõfiteris nõ dicas. dico culpã meã si feci tale quid aut si dedi materiã turbationis tali aut fecissem tale peccatum si potuissem. Sed dic simpliciter Feci sic ⁊ sic. ⁊ appetiui sic ⁊ sic. Habui volũtatẽ deliberatam faciendi tale peccatũ: ⁊ non dimisi nisi q̃ non potui vel quia nesciui vel quia timui verecũdiã aut penã temporalẽ. Sũt tamẽ quidã qui nescientes aut verecundantes aut non curãtes specificare pctã aperte mentiuntur in cõfessione quã faciunt dicendo quedã generalia ad quãdã cautelam quibus comprehendant pctã omnia que fecerũt: dicunt enim dico culpã meã de quinq̃ sẽsibus male custoditis scilicet visu auditu ⁊cete. Et tamen si interrogarentur. de quolibet per se inuenirentur non offendisse in altero premissorum maxime postq̃ confessi fuerint. Et sic dicitur etiã de septem vitiis capitalibus cum tamẽ nõ offenderũt in omnibus sicut sonant verba eorũ. Talis ergo modus maxime ab his qui sepe confitentur est vitandus Sed dicant vera et necessaria ⁊ q̃ dimittant falsa ⁊ superflua. Similiter ante confessionem diligenter seipsos examinent e dicat primo omnia viciosa ⁊ grauia que certo se nouerint fecisse. ita q̃ sub humilitatis noticie aut causa quacunq̃ nullatenus mentiantur. Sed postea possũt dicere generalia ⁊ leuia que non pñt generaliter explicare sicut sũt cogitatiões ociose

54
(3)

verba ociosa negligentia ⁊ pigricia circa ordinem a misso temporis detractio cordis dicendo horas vel orando: ingratitudo beneficiorum dei. superflua cura de corpore ⁊ de reb⁹ tēporalib⁹: turbatiōes leues cōtra proximū: iudicium leue alieni cordis despectio proximi quo ad ꝑsonam aut vitā siue mores. Nō cōtenti de omnibus que deus fecit aut facit aut fieri ꝑmittit. ⁊ his similia que licet cūsit ineuitabilia ab aīa infirma nō pñt nūero declarari sed poti⁹ expedit ea q̄tidie delere cū lachrimis aut per ipsā infirmitatem aīe recognoscere ⁊ in humilitate debita per manere.

¶ Integra. Ca. iij.

Confessio dz esse ītegra vt oīa pctā que habes in memoria que oblit⁹ fueras cōfiteri ⁊ mō recordaris itegre cōfitearis: Nec dicas ꝑtē vni cōfessori ⁊ ꝑtē alteri qꝛ nullo modo debes diuidere Hoc faciūt illi q̄ timēt despici a cōfessore vel reputari min⁹ boni pl⁹ timētes hūanā verecūdiā q̄ꝫ diuinā offēsā: ⁊ plus amātes laudē extrīsecā q̄ꝫ ītrīsecā partē mētis ⁊ cōscientie puritatē. Sicut oblit⁹ es qñ cōfiteris aliq̄ pctā ⁊ postea de sequenti vel alia recordaris si potes debes recurrere ad eundem cōfessorē vt confitearis: si potes habere copiam ant alium: alioquim sufficit tibi bona voluntas quod si nō ex oblinione sz ex malicia ac verecūdia oblit⁹ es vel obliuisci voluisti confiteri aliqd̄ peccatū teneris recurrere ad primū cōfessorē ⁊ si vis recurrere ad āliumteneris ꝯfiteri oīa pctā prius cōmissa ⁊ illud quod pri⁹ oblit⁹ fueras ⁊ oīa que postea ꝯmisisti a p̄ma ꝯfessiōe fctā ⁊ teneris ꝯfiteri de

Locus Tempus Corã quo

mendatio aut simulatione quã cõmisisti qr dedisti intelligere confessori tuo q primo integre confessus fuisti.

Locus Capitulum iiii.

Item cõfessio debet eẽ plena qr debz cõtinek circũstãtias aggrauã tes pctã que sũt loca in qbꝰ qr grauiꝰ est peccare in ecclesia aut i loco sacro q̃z in domo. Et grauiꝰ ẽ cogitare aliqd i honestũ qñ dicis missã vel offiñ vel qñ horas q̃z qñ scribis. Et grauiꝰ ẽ respicere vel tãgere aĩo ipudico corꝰ hois sub pãnis q̃z manũ vel pedẽ: qr magis libidinosa delectatio est ibi. Et sic facias differentiam iter locũ ⁊ locũ

Tempus Capitulũ. v.

Tempus in quo peccas quis grauius est caucka missa vel ociari in die dominico vel in festo solenni q̃z in alio die siplici. Et grauius est quopcũq̃z peccatũ in magna solennitate q̃z in alio tempore: et grauiꝰ ẽ nõ vacare oratiõi vel esse dissolutũ in ligua vel relaxatũ i gula qñ homo dz cõicare i die q̃ hõ cõicat q̃z in alio tempore

Corã quo: Ca. vi.

Grauiꝰ est dicere ⁊ facere aliqd corã eo q̃ p̃t ex hoc sumere occasionẽ peccandi q̃z illud dicere vel facere occulte. Et grauius est simulare se esse patientem in habendo iram in corde q̃z oñdere se ẽe turbatum sicut est non dãdo tñ alicui per hoc turbationem vel mali exempli occasionẽ vt dicit greg. Et iõ non sufficit dicere fui iratus de verbo mihi dicto ſz dz dicere ⁊ addere Et simulaui me esse patientẽ in ꝓbis ⁊ signis exterioribus vt reputarer hũilis vbi erã supbus: itaq̃z illa simulatione addi mẽdatiũ ad

55 (4)

gerat vt de humili ⁊ pura confessiõe appetas conmẽ
dari certe si te censeris vulneratum non timeas in fi-
ne cõfesionis detegere vulnus. Est enim sciendu3 ꝙ
grauius ẽ esse inobedientẽ vel irreuerẽtem patri vel
matri ꝓprie q̃ illi cui nõ sic tenetur obedientiam vel
reuerẽtiã exhibere. et grauiꝰ est turbare vnũ sanctu3
hominẽ aut deridere ipsũ q̃ vnũ hominẽ viciosũ. Et
grauiꝰ ꝓuocare vnã ꝑsonã religiosã ad aliquod pec
catũ quod ẽ cõtra confessionẽ eius q̃ vnã ꝑsonã secu
larẽ ducere ad idẽ peccatũ. Et grauius est inspicere
impudice vnã iuuenẽ et religiosã mulierẽ q̃ secula-
rem. Scdm beatum gregoriũ. Nõ licet intueri quon
nõ licet cõcupisci Et ideo dico esse grauiꝰ illud vi-
ciose respicere quod est grauiꝰ cõcupiscere. Hoc idẽ
intelligo de tactu et quocũq3 verbo aut tactu ĩpudi-
co de cõditione ꝑsone cũ qua peccasti sufficit exem-
plũ iam dictũ Non ergo sis cõtentus dicere non bñ
custodiui visũ aut dicere conuerti pluries aspectum
in faciem cuiusdem persone cu3 complacentia ⁊ yma
natione impudica. Sed dic qualitatem ⁊ conditionẽ
persone ⁊ si de visu expedit sic dicere multo magis de
verbo impudico dante prouocationem ad peccatum
⁊ de tactu autem commotione carnis libidinosa ha-
bita ex allocutione vel appropinquatione ad corpus
alicuius.

¶ Intentio habita in peccatis. Ca. x.

GRauius est facere quodcunq3 pctm̃ cum inten
tione prouocandi aliquem ad simile aut ad ali-
quod peccatum q̃ ad satisfaciendum sibi ipsi tantum

vt si noueris defectũ alicui⁹ vt facias ipm despici aut min⁹ reputari ꝓpter inuidiã tuã vel aliã maliciã aut si fecisti aliquẽ actũ cum oculis aut cum manib⁹ versus aliquã personam vt ꝓuocares eẽ ad malum ⁊ sic de alijs peccatis factis studiose tãtũ in dãnũ facientis sed etiã in proximi detrimentum que quidẽ pctã nõ sufficit cõfiteri nisi explicẽtur intentiones malicio se que recte assimilantur demonibus aiarũ damnationem insidijs suis ꝓcurantibus pro quarũ salute xp̃s sanguinẽ suum effudit: ⁊ sunt inimici xp̃i quia student animas perdere Item descensus de pctõ in peccatũ est diligentius perscrutandus. Non enim est ita grauenum pctm̃ simplex sicut illud cuius occasione plura alia peccata sũt commissa. Unde si studiose fecisti aliquem defectũ tali modo ꝙ alius fuit culpatus de hoc ⁊ non excusasti innocentem sed ꝑmisisti est iiuste pati vel si pro defensione vnius mendacij protulisti ꝙ ba i iuriosa aut incurristi plura alia mendacia ad ꝓ excusatione vni⁹ mendacij vel pcti cõmisisti periuriũ ⁊ ob hoc fuit suspitio de alio vel facta iniusta punitio super aliquem aut ortũ est odium aut aliqua turbatio inter aliquos. Ꝑia hec ⁊ cõsimilia que et peccato primo sunt consecuta debent cum primo peccato principalius explicari.

Caduertenda est occasio peccati. Ca. xi.

Similiter de circũstantijs pctorum non solũ circunstantias ꝑdictas vel similes sed etiam occasiones et causas peccatorum propter quas incurristi ipsa peccata valet quia neglexisti ea vitare sicut

potuisti et sciuisti hui⁹ modi aũt cause sunt taliter di
cende q̃ te cũ ipis accuses ⁊ non excuses sicut quidã
faciũt iponentes culpaz dyabolo: sicut eua que dixit
serpẽ decepit me Dicunt em̃ tantum ipe me tẽtauit
de tali peccato q̃ oportuit me cõsẽtire nec potui me
defendere vllo mõ. Sed ista non est confessio nec ex
pressio cause peccati. immo est excusatio et accusatio
dyaboli vel illius qui forte non est culpabilis Nõ enim
omne peccatum fit semper ex suggestiõe dyaboli nec
omnis tentatio est a demone. Sed secũdum beatũ ia-
cobum. Unusquisq̃ tentatur a cõcupiscentia sua ab
stractus ⁊ illectus. Multi ergo mentiuntur dicentes
Demon me seduxit ad tale pctm̃ quod sibi consensi.
quia sola sua concupiscentia tentatus cecidi. Et ideo
dz dicere. Cum sentirem me stimulari ad tale pecca-
tum perpetrandum fui negligens euitando occasio
nes me incitantes ad hoc scilicet locũ tempus ⁊ per
sonam ⁊ fui negligens in adiuuando me cum ieiunio
⁊ orationẽ ⁊ alijs necessariis sicut cibi ⁊ potui: Ut
propter negligentiam et maculã meam commisi ip-
sum peccatum potius eligens seruire superbie ⁊ car
ni mee hoc suggerenti q̃ spiritui sancto ispiranti mi
chi q̃ illud non facerem. Reliqui vero imponũt cul-
pam primo. sicut fecit adã qui dixit deo. Mulier quã
dedisti michi sociam dedit mihi de ligno ⁊ commedi
¶ Dicunt enim quidam persona illexit me rogan-
do ⁊ blandiendo et aliqua dona dando q̃ nullus de
mundo potuisset se defendere. sic q̃ oportuit me fi-
naliter conuenire. ¶ Alij dicunt. Quidam dixit

michi tantum malũ de quodã q̃ fecit murmurare de
illo et nũ despicere sed hec est viciosa cõfessio. Nicq̃
sic de primo. Cũ viderẽ expresse q̃ locutio ꝛ cõuersa-
tio cũ quadã persona esset mihi inutilis ꝛ pniciosa ꝛ
sentirem effectuꝫ cordis mei ad ipam psonã aut ipsis
ad me nõ esse purũ nec scõm deũ sed potius secundũ
carnẽ et i aspectu ꝛ ipresentia eiusdẽ haberẽ nimiã cõ
placentiã sensualẽ. et ex hoc semper haberem ymagi
nationes impudicas de illa cũ libidinosis motibus
carnis ita q̃ propter hec dicebã fugere eã nichilomi
nus fui secutus voluptatem carnis intantũ q̃ ad ta-
lem actũ deueni cũ ea vnde me ad ipsam illaqueaui.
De secundo dic sic. Audiens dici mala de aliqua per
sona facilius ea credidiq̃ credidissem bona si audi-
uissẽ propter leuitatem cordis mei ꝛ defectum carita
tis. Et quando debui compati murmuranti et excu-
sare in cordemeo omnia de quo ille murmurabat ego
statim murmuraui cum illo confirmando malum de
quo dicebat vel addendo ad aliud quod dicebat ac
per hoc dedi sibi occasionem magis murmurandi.

¶ Et nota q̃ nõ debet quis murmurantem nomina
te nec factum de quo murmurauit nec personam de
qua mumurauit qñ. scz talis noiatio esset in excusatio
nem sui vel infamiam prorimi. Item si te accusas de
turbatione prorimi/aut de turbatione habita con-
tra aliquem propter defectum eius principaliter non
debes exprimere illum defectum n e per hoc osten-
das te habuisse rationabiles causas turbationis. et
sic videaris minus peccasse aut motus zelo iusticie

Sūt ei q̄ dicūt ī ꝯfessiōe. vidi fieri talē defectū vel audiui dicere tale ꝟbū ⁊ de hoc fui valde turbat⁹ q⁊ erat cōtra honorē dei si cōtra bonos mores et ī malū erēplū alioꝝ. O stulte ypocrita quid dicis. nā te simplicit laudas ⁊ nichil penitus confiteris. Taces peccatuz tuuz quod fecisti vidēdo alienum defectū quod forte fuit graui⁹ q̄ꝫ iste defectus alterius. q⁊ despexisti peccantem cui debebas ꝯpati/⁊ mētiris dicēdo te fuisse turbatum ꝓpter amorē dei ⁊ ꝓximi. cum tamē fueris turbatus propter superbiam tuam vel quia non habes caritatez ꝓximi que non ꝑmittit aliquem contra prorimum pertubari. Sic ergo dicas videns vel audiens fieri vel dici aliquid quod iudicaui esse malum ⁊ forte esse peius ꝙ fuit propter maliciam meam que non permisit me excusare defectum nec intentionem dicentis vel facientis sicut poteram et dicebam non fuit mot⁹ ad cōpatiendum ei vel ad orandum pro ip̄o sicut debui ex caritate sed magis fui commotus ad iram ⁊ cōtra ip̄m cōtennēdo ⁊ ludificando ipsum appetendo statim punitionem eius vel hr̄e potestatem puniēdi eum. Et hoc accidit mihi propter duritiam cordis mei. et quia non recognosco patientiam dei que supportauit me in grauioribus peccatis absq̄ punitione ⁊ sic de alijs. Sunt alii qui se clarius laudant in confessioue dicentes per gratiam dei satis bene me custodiui a tali tempore vel citra a tali vel tali peccato. ¶ Nam bene continuaui officium missas predicationes et orationes meas. faciant qui volunt male quia intendo bene facere facta mea et me

custodire a pctis meli⁹ ꝙ maior pars meoꝝ vicinoꝝ
ꝛqꝛ prius me permitterẽ occidi q̃ facere tale peccatũ
et in me non sentio alium defectum nisi quia ego suꝫ
ingratus de beneficijs dei nec sũ sufficiens ad regra
tiandum deo q̇ meliberauit ab his pctis que faciunt
multi alii: O deus isti sũt similes phariseo qui ascẽdit
in tẽplũ vt oraret cuius oro fuit tota sui exaltatio su
per alios. Sic et isti que debent se simpliciter accusa
re ĩ ꝯfessione sup alios laudant se narrãdo bona que
faciũt. De supbia aũt ꝛ p̃sũptiõe que latet ĩterius ni-
chil dicũt. Sũt alij qui confitendo sua pctã totaꝫ cul
pã ĩponũt deo. Sic enim dicunt de⁹ dedit mihi natu
ram ita peruersã ꝛ prõptam ad tale pctm̃ ꝙ nõ possũ
mihi cauere. Isti dicunt cũ adam q̇ dixit Mulier quã
dedisti. ꝛ c.q.d. si non dedisses mihi non peccassem.
Sed isti aperte mentiuntur. Nã scdm beatum grego
Dyabolus non p̃t vincere nisi volentẽ cũ tñ de ipso
dicatur ꝙ non est potestas super terrã que illius pote
stati valeat comparari. ergo multominus potest quis
violentari a cõcupiscentia naturali. Sũt alii q̇ dicũt
fui deceptus a tali tẽtatiõe qꝛ deus noluit me adiuua
re cum tamen sepe ieiunarẽ ꝛ orarẽ ꝛ ad ip̃m reuerte-
rer. Sed isti accusant pigriciã suã ꝛ negligentiã qui
noluerũt vitare occasionẽ peccandi ꝛ ꝑseuerare ĩ oro
ne Asserat eĩ deũ ĩpiũ ꝛ mẽdacẽ qui tamẽ dicit ĩ psal.
Clamabit ad me ꝛ ego exaudiam euꝫ ꝛ alibi Venite
ad me omnes q̇ laboratis. ꝛ alibi Petite ꝛ accipietis
Et apostol⁹ dicit Fidelis de⁹ q̇ non patiet̃ vos tẽtari
vltra illud qd̃ potestis sed faciet cũ tẽtatione prouen

58 (7)

tũ. Sic iam ergo derelinquũtur a deo qꝛ insipide et si ne fide orant. nec volunt purgare q̃ꝫ seipsos nec perseuarare patienter postulentes auxilium dei sicut decꝫ sed volunt hr̃e gr̃am statim sine labore petentes etiã illã adeo nõ humiliter sed p̃sumptuose tanq̃ꝫ digni ac si esset obligatus deus eis dare. Orant ipsi cum securitate quadã vt exaudiant̃ statim vt ipsi volunt ꝛ nõ sicut ip se vult sicqꝫ putantes ipsum ducere ad auxiliandum potius ꝓuocant ad derelinquendum quia superbe ꝛ p̃sumptuose accedũt ad ipsum Causa ergo lapsus eorum est superbia et negligentia quam debe rent simpliciter accusare:

¶ Occasiones que dãtur aliis in peccando. ca. xij.

Tunc ẽt in cõfessiõe explicande sunt occasiões date aliis ad peccandũ. qꝛ oim pctõꝝ hõ est ꝑticeps q̃bus occasionẽ p̃buit malitiose. Vñ ꝯfiteri debes si malicio se vel ignorant̃ dedisti alicui occasionẽ peccãdi nec noiare debes directe vel idirecte ꝑsonã cui dedisti cãm sꝫ sola occasio est dicenda. Pctm̃ vero qđ fctm̃ ẽ ab alio occasione tui p̃t dici explicite qñ est nstũ cõfessori non ille qui fecit. Alioquin dic solaꝫ qualitatẽ delicti sic dicendo. Feci fieri quoddam peccatũ mortale vel graue ꝓpter talia ṽba que dixi aut ꝓpter tale malum exẽplũ qđ dedi. Itẽ si habuisti turbationem cum socio i itinere vel in aliquo opere aut propter socium dixisti male officium: qꝛ male proferebat. Non debes dicere socius meus me turbauit i tali aut dixi male officium meũ propter defectum socii mei. qꝛ sic accusas socium in cuius noticiã posset cõ-

N fessor venire Dic ergo habui turbationem cũ aliquo
ppter meã superbiam qr ipsi dixi verba iniuriosa et
ipsum preuocari ad dicendum mihi ⁊ si est illis culpa
dic habui turbationem cum quodã propter impatien
tiã meaz. qr non supportare eum in caritate propter
aliqua ỹba ab eo dicta vel diri male officiũ cum aliq̃
in tali hora ⁊ dicẽte mihi pscientia vt redicerem ppter
pigriciam meam ego non redixi

¶ De pollutione Ca. x. iii.

Si habuisti pollutionem carnis vigilando dic
cãm expresse si dormiendo dic causamquã de
disse te credideris. Cause possunt esse cibus et po
tus intẽperantia rei p̃cedẽtis aut alio modo aut si di
cendo ipsũ propterea nõ dabis intelligere confessori
numerum dierũ p̃teritoꝝ cogitationes inhoneste ha
bite ante dormitionez quas explicare debes modeste
potissime quando somnia ipsa precogitasti. Nec sunt
recitanda somnia vitiosa inhonesta nisi ante cogitas
ses ea aut post somum cum delectatione ⁊ mora ⁊ mo
tu carnis cogitasses. ⁊ hec sũt dicenda tanq̃ cogita
ta magis q̃ somniata. Si vero somniasti hr̃e aliquez
actũ ipudicũ cũ psona ad quẽ habes sẽsualẽ affectũ
aut quem conspexisti oculo ipudico hoc debes expri
mere vt cãm illiꝰ somnii. qr homo plus in talibus de
lectatur ⁊ multi post somum gaudent se talia somniaſ
se vbi vero nõ fuerit aliqua de predictis causis vel si
milibus nichil de somnio est dicendum quia nulla cul
pa est ibi ⁊ tunc sufficit dolere in corde. et ad quietam
dum conscientiam potes dicere habui somnium i ho

59
(2)

nestum cui si dedissem causam quam nescio: tunc dico meam culpam.

De causis pollutionis. Ca. xiiij.

SEcundum sctōs patres triplex est causa pollutionis nocturne Prima prouenit ex voracitate gule ⁊ supabundantia cibi ⁊ potus que est diligenter examinanda ab illis qui vocati suut ad spirituale exercitiū. Nā qñq; accidit aliquos relaxari in gulanimis aliquo tpe ⁊ qñ abstinent polluuntnr in sōnis. Credunt ꝙ hoc non accidat ex culpa immoderentio sed potius ex debilitate vel necessitate nature. Sed errant qr debeant cauere ⁊ iudicare ne venerit ex nimietate saturitatis p̄terite. Qd̄ eni per voracitatem ⁊ ingluuiē congregatū fuerat in medullis necesse est vt aliqñ per pruritū vel per insēsibilitatē corporis ieiunio afflicti egerat: ita ꝙ nō solū abstinēdū est a delicatis cibis. Verū etiam a vilibus ⁊ cū equali ꝯtinentia tēperandū: immo panis ⁊ aque satietas est timenda vel possit in nobis acq̄sita puritas ꝑmanere. Jñi ergo q̄ nondū equalis ꝯtinentie ⁊ moderantie gratiā sunt adepti non nimis perfectam pollutionem ꝯsiderant que ipsis etiam hoibus abstinētibus stc accidit

¶ Scda causa est quando ꝑ incuriā aut īmundiciā mētis elabit Nam spirituali ꝯbus exercitijs vacua ⁊ disciplinis interioribus non intenta sensu corporis per vanas ⁊ immundas cogitationes euagatur. Ex quibus merito culpe eliciuntur humores ⁊ ideo volentibus obuiare necesse est priuare: ⁊ hanc causam eradicare valet mentis torporem excutere ⁊ sensus

refrenare ne mēs ad vana et noxia discurrat: et illis assuefacta excessibus ad immūdissima incitamēta luxurie somniās perturbatur. Predicta ergo negligētia acquirendi mundiciam et euitandi imūditiā i cōfessione puriter explicetur. ¶ Tertia causa potest eē illudentis inimici iuidia. Nā sua iuidia sepissime pollutio procurat: dū eni videt sanctū virū qui ꝑ solicitā victus moderationē et itegrā et ꝑfectā ac frequētē pctōꝝ cōfessionē ꝑpetuā mūditie puritatem acquirere: conat eiꝰ ꝯcientiā perturbare maxime diebꝰ illis q̄bus considerat diuino aspectui cōplacere fluxꝰ illiꝰ omissione poluere vt sic a sancta cōione retrahatur quibusdam vero contingere dicitur ex debilitate nature que non est ita fortis et valida sicut antiquitus dicitur extitisse hanc causam potest quis in seipso aduertere qñ in illo turpi moderamine victus frequentis solito polluitur absq; turpi somni interuentu: sicut ego quosdam cognoui hac peste certis tpibꝰ ter et quater in ebdomada sordidari q̄uis nō minus predicte illusione possit ascribi:

¶ Qualiter post pollutionem licet vel nō licet accedere ad diuina: Ca. xv.

SEcūdū sāctoꝝ patrū sētentiam vigilāti circū ipectōe cauēdū ē ad cōionē salutaris cōuiuii accedeṙ tpe q̄ sētimꝰ nos sō nij illusiōe pollutos Sz si hostis inuidus taliter mēti nostre illuserit vt nobis celestis remedij subtrahat medicinam dummodo nullus reprehensibilis iterueniat pruritꝰ aut oblectionis assensus si fluxus iste fuerit naturali

60
(9)

necessitate profusus aut impugnatione hostis antiq̄
ꝓcuratus ⁊ absq̄ sensus voluptate deductꝰ debemꝰ
ad gratiam salutaris cibi nihilominus accedere cōfi
denter. Quod si creditur euenisse occasione viciosa
de illa dꝫ se humiliter subtrahere ab altari ne ī nobis
ꝑificetur sn̄ia apl̄i. Qui manducat ⁊ bibit indigne iu
diciū sibi manducat et bibit nō diiudicās corpꝰ dn̄i
id est nō faciēs differentiā inter ꝑceptionē cibi cele=
stis ⁊ carnalis nec iudicās ip̄ꝫ corpus dn̄i esse tale q̄
nō nisi pura mēte ⁊ carne liceat mā ducare. Et iō sub
infert apostolꝰ Ideo īter vos multi īfirmi ⁊ ī becilles
⁊ dormiūt multi quasi diceret. Multi ex hac p̄sūptio
ne ⁊ manducatiōe īdigna spūaliter infirmāt̄ et sonno
mortali dormiūt multi per pctm̄ qd̄ ex ipsa īdigna mā
ducatione ⁊ assūptione incurrūt: ꝓbet aūt id est exa
minet seipsum hō anteq̄ꝫ sacramentum ꝑcipiat ⁊ dili
genter se videat vtrum sit mundus vel immuudus:
vtrnm deuotus vel indeuotns: virum reuerens vel
irreuerens: vtrum timēs vel presumens accedat. Eti
am si certꝰ sit vel certum se putet q̄ nō viciose sit pol
lutꝰ vel aliquando tali pctō infectus Non eni dꝫ vo
lens istū celestē panē sumere esse cō tētꝰ se non habe=
re pctū mortale neq̄ꝫ precedenti nocte viciosa occa=
sio ne fuisse pollutū: qꝛ lꝫ hec duo quemlibet reddant
ipso cibo īdignū alia cū plura sunt quibꝰ se homo dꝫ
ab hoc subtrahere reuerenterq̄ꝫ explicare nō audeo
qꝛ a sctis et doctoribus ipsa expressa non reperiatq̄ꝫ
illustratione gracie dei ea simpliciter relinquēdo de
creui. Id tameu quod pro me ipso retineo est ner=

bum illius qui hoc instituit sacramentum quem non credo illud frustra ꝓtulisse Dicit eui. Hec q̃tienscunq; feceritis in meam cõmemorationẽ facietis. Ex q̃ quid est ꝟbo arguo michi ipsi ꝙ quotiẽscũq; id volo agere quod iste instituit ⁊ modo predicto reliq̃t neq̃q̃ sũ remorsu ꝯsciẽtie ac p̃iudicio aĩe ⁊ meo ad istud posse accedere nisi p̃morata ipsi⁹ istituẽtis caritate ac ei⁹ passione ⁊ morte. In cui⁹ memoriã ꝑpetue re/coliẽdã illud sacramentũ debere cõfici ⁊ ꝑticipi ipse clare asseruit ⁊ minuxit. Cõsideras insuꝑ circa hui⁹ sacramenti primordia lotionẽ pedũ factãnõ absq; misterio ⁊ sacramento ibiq; dictũ fuisse a dño. Si non lauero te non habebis ꝑtẽ mecũ. Agnosco ꝑ hoc ⁊ iudico non sine presũptionis ⁊ grauis offense periculo aliquem velle habere ꝑtem secum ipsum sacramẽtũ sumendo nõ p̃habita alicui⁹ spiritualis gratie lotione quãquidã lotionem non solum per compũctiones ⁊ lachrimas puto fieri verumetiam ꝑ interiorem mẽtis deuotionẽ ⁊ fidem in qua ipse dñs vocat ⁊ iuitat aĩam ⁊ trahit ⁊ quodãmõ cogit ad ipsũ cibũ ãgelicum ⁊ celestem. Unde ⁊ ipse dicit illis quos lauerat Jam mundi estis propter sermonem quem locut⁹ sũ vobis. ¶ Non dicit propt̃e aquam qua loti estis sed propter sermonen Hoc autem est verbum fidei qd̃ p̃dicamus secundum apostolũ. Uñ in actibns apostolorum legitur fide purificans corda eorum Hãc aũt deuotionem ⁊ fidem celebrantis seu sacramentum sumentis credo esse illam qua celebrat et qua facit ipsũ sacramentum percipi cum effect⁹. Sicut ⁊ verba

61
(10)

xp̄i sunt illa quib⁹ consecrat̄ ⁊ trasubstātiatur panis et vinū ī corpus xp̄i et sāguinē quam quidā deuotio/nē voco dei gratiam que p̄uenit et disponit subseq̄r̄ ⁊ infūdit. Ad hoc ergo sacramentū cū instētia fruentis et assidue orationis procurremus modo predicto vocari a dño valet prehabita ipsi⁹ memoria atq; cōpūctionis et de votionis ⁊ fidei locutiōe ad que preparari nos opportet per mentis ⁊ corporis mundiciam et per lingue ac sensuum refrenationē ⁹ per nostraꝝ passionum continuam moderationem.

De fluxu libidinis. Ca.xvi.

Petermittendum quoq; non est quod q̄busdā cō/tingit interdum conscientie dubietas ⁊ ꝑturba/tio magna. Unde ipse vigilantibus absq; vlla cūmotione carnis et cogitatione immunda: humor quidā per membrum secretum egreditur siue delectatione et quasi tnsensibiliter ita vt multi de hoc aliter non ꝑpendant nisi cum pannos senserint madefactos Cuius causam aliqui ignorantes turbantur ⁊ errant putantes se esse pollutos: et ideo sciendum est ꝙ illius humoris effusio non est pollutio: quia vt dicunt me/dici sine libidinosa delectatione ⁊ carnis motiōe nullus potest pollui vigilendo. Ad ipsius tamē effusio/nem humoris videtur naturalis conditio causā exhibere primariam sed deinde ad quod natura disponit causa vitiosa ⁊ ineuitabilis perficit ⁊ consumit. Quibusdam hoc prouenire agnoui propter solam presentiā et allocutionem persone alicuius ī cuius aspectu habui cōplacentiā sensualem ⁊ vanā seu ad quā īordi

nato amore afficitur aut per tactum impudicum le-
uē aut imaginando aliquos actus īpudicos fortiter
et morose. In his enī casibus et aliis similibus multi
inueniuntur habere calefactiones et cōmotiōes car
nis libidinosas dicuntq; humorem emittere velit no
lint coartati: Sed eas causas et similes que sūt ineui
tabiles dz fugere et euitare pro posse maxie q̄ sentit
de se hoc passionatum seu ad hoc natur aliter inclina
tū siue ex vitio mentis siue ex debilitate nature ⁊ qui
occasiones hmōi nō euitauerit iuxta posse reliquēdo
amicitiā ⁊ familiaritatez ꝑsonarū ad q̄s inordinate
afficitur fugiendo ēt allocutiones ⁊ aspectū ꝑsonarū
lz nō credāt ipm perdictā effusionē peccare mortalit̄
nisi forte aliter ꝯcupisceret aut īpudice tangeret per
sonā que est causa istius defectus: tñ credo eū gra ui
ter peccare ⁊ magno pctī mortalis periculo Et ideo
consiliū do tibi ꝙ absq; dilatione morosa ipse sibi vio
lentiā faciat in hac parte fugiendo personas hmōi
atq; cum eis oportunitatē loci et tēporis euitet: hic
itaq; p̄dictus fluxus q̄ a quibusdam vocatur libido
si potest euitari ipsius occasio ⁊ studiose non euitat̄
ē oīno cōfitēdus cum suis occasionibus ⁊ negligēiia
habita circa ipsas Si vero cōtingat ex causa que vi-
tari non potest sicut quando audiūt̄ verba īpudica
a casu vel loq̄t̄ cū persona vel sedet iuxta eā de cuius
p̄sentia habet cōplacentiam vanam ⁊ ab ea separari
non valet in his ⁊ similibus credo sufficere ꝙ tam de
occasione habita ⁊ in potentia vitandi q̄ de fluxu
illius libidinis dolor est simpliciter habendus: q; tñ

dubitare in talibus que spectant ad conscientie puritatẽ est quandoq; valde proficuum poteris hoc confiteri propter quietudinem mẽtis et pacem q̃uis expedire non credam.

¶ Cõplacentia habita in memoria pcti. Ca. xvii.

Siẽdũ est qñ cogitas de iniurijs et p̃ceptis et ĩ illa mẽoria turbaris intra te cũ aliq̃ mora: et appetis vidictã fieri ãt factã esse aut doles q̃ nõ fuit facta p te aut per aliũ ãt imaginaris aliq̃d facere aut aliquẽ motũ tenere aio vidicatiuo. hec oia sunt ꝓfitẽda et alia quecũq; similia si sẽtis ĩ mente tua ratiõe istiꝰ iiurie appetitũ vidicte Si aũt rememorãdo mala p̃terita que fecisti non haberes dolorẽ ſz potiꝰ delectacionẽ ĩ eis et ꝓpt hãc delectationẽ facis morã ibidẽ nõ credo expedire q̃ specifices ipsa pctã mẽorata si alias integre ꝓfessꝰ es Et si habuisti aliquã delectationẽ ĩ mẽte sufficit tibi dicere Mihi venerũt ad memoriã quedẽ vidicte vel iiurie q̃s fecit vel quedã pctã grauia que cõmissi de qbꝰ nõ solũ nõ habui dolorẽ itali cogitatiõe ſz de ipsis cũ multa cõplacentia cogitaui. Et si tibi aliud occurrit in carne vel in mente propter dictam complacentiam qd̃ tibi videt aggrauare pctũ ipsũ etiã debes ꝓfiteri. Vel/ bi gr̃a. Si de pctõ luxurie per te facto habuisti mẽoriã et de hoc habuisti motum carnis et plenitudinẽ quia ipsum pctũ nõ fecisti pluries vel cum pluribus Tũc ei sic debes dicere. Et imaginationem quam habui de qdã pctõ luxurie habui motũ carnis ⁊ cõplacẽtiã ĩ mẽte ⁊ appetiui illud fecisse multotiens ⁊

cum multis personis Et si nõ oportet te indicare cõ
fessori te iã fecisse illud pctm̃ nisi forte alias idicasses
eidem ⁊ nisi pro maiori hũilitate ⁊ merito velis ip̃m
ei similiter explicare. Si aũt recordaris te habuisse o
portunitatem faciendi aliqd̃ peccatũ qd̃ nõ fecisti et
i ipsa recordatione non gaudes te euasisse illud pec
catũ nec regratiaris deo. qꝛ custodiuit te ab ipso ⁊ ab
stulit oportũitatẽ ⁊ volũtatẽ faciẽdi ipsa oia ista sũt
pliuꝰ referãda: Videt̃ eni hec magna igratitudo et
pcti cõmissio voluntaria Sed si in p̃dicta recordatio
one peccatorũ ⁊ maxime carnalium non posses vita
re cõplacentiam ⁊ motus carnis dũ velles eã studio
se recolere ⁊ esset causa teipsum excusandi ad compõ
ctionem ⁊ dolorem. Consulo tibi ꝙ non ea specialit̃
recolas nec etiam alia peccata que nõ potes sine cõ=
placentia recolere sicut est vindicta facta perte vel
peralium de inimico tuo aut dannum vel mors si quẽ
occidisti. Debes ergo omnia peccata tua si vis con=
fiteri generaliter sub duobus scilicet superbia ⁊ dele
ctatione carnis confiteri dicendo si corde meditãdo
⁊ ore proferẽdo dico meam culpam de superbia quã
habui contra deum ⁊ proximum irascendo inuiden=
do alios prouocando mundi gloriam appetendo pro
ximos iudicando dei creaturas contemnendo: me=
ipsum bonum reputando ⁊ alios vilificando de dei
operibus ac iudicijs et eius permissionibus murmu
rando bonas eius inspirationes ⁊ omnia eius bene
ficia negligendo impetus viciosos sectãdo blasphe
mando ⁊ nomen dei in vanum proferendo ⁊ linguã

tuã cõtra veritatẽ p mẽdacia ⁊ simulationes perduplicitates ⁊ adulatiões. per iuramenta et multa alia ꝓba viciosa larãdo ociose ⁊ accidiose viuendo de meninis cõfidendo ⁊ de fide dubitãdo et de oculis dei operibus rationem presumptuose querendo plusq̃ opꝛ sapere de deo ⁊ de proximo et de hoc seculo scire cupiẽdo gr̃am dei non humiliter affectã do dona dei occultando temerarie prophetando nõ in ꝓitate sed in yposcrisi ⁊ falsitate coram deo ⁊ hoĩbus ambulando. Et multa alia per superbiam mentaliter ⁊ corporaliter exercẽdo postq̃ cõfessus est dic in aio tuo marie qñ te vides morti proximum. O anima mea egressus tuus appropinquat et ꝓpe est terminus tue superbie ⁊ prope est finis delectationis huius mundi ⁊ miserie carnis tue quas delectationibus corporalibus p tulisti plus iĩpas amando q̃ deum plus complacẽdo q̃ tibi plus laborando pro ipsa q̃ q̃ te/plus obediẽs eius concupiscentiis q̃ diuinis inspirationibus ⁊ cõsiliis scilicet dũ cõtempsisti satisfacere sibi in delectationibus gule et luxurie multis ⁊ diuersis modis opere ⁊ voluntate atq̃ satiare eius visum auditum tactũ et odoratũ q̃tum et qualiter potuisti. ¶ Consensisti amore ipsius carnis amitcere maximam partem tui temporis superflue dormiendo: ⁊ occupando in nimia curã et sollicitudine rem tẽporaliu ⁊ corporaliũ te exercendo plus propter auaritiam ⁊ delectationẽ q̃ propter necessitatẽ. Cõsensisti eius pigriciei quam habuit semp ad operandũ bonum ⁊ eius sollitudini qnam habuit ad perangendũ malum qꝰ potuit i his

fuit vita mea in his expendi tempus meũ. Ubi ergo o vanitas mea ⁊ superbia mea quo perrexistis delectationes mee carnis. quid mihi attulistis quid mihi reliq̃stis pro subiectione ⁊ obedientia qua vobis tot annis deseruiui pro vobis computaui: vitam eternã Amisi deũ ac aq̃siui infernũ perdidi gaudia infinita ⁊ lucratus sũ lamenta eterna priuatus sum societate sctõꝝ ãgeloꝝ ⁊ merui steri socius ciuiũ infernoꝝ Considera ergo o aĩa mea qualẽ te fecit deꝰ q̃ ad ymaginẽ ⁊ similitudinẽ suã ⁊ mõ sic est denigrata pctis nec aliquã virtutẽ i te agnoscis. Cõsidera i te ymaginez tẽtatoris tui q̃ te depinxit colore sup̃bie gule luxurie auaricie vane glorie iuidie ⁊ accidie ⁊ i gratitudinis ⁊ negligẽtie odij ⁊ vindicte tibi suasit cõtemptũ dei ⁊ apposuit amorẽ seculi te iduxit ꝯtra ꝓximũ ad murmurandũ iudicandũ decipiẽdũ cõtẽnendum detrahẽdũ et alios defectus põderandũ. ⁊ tua vicia grauia nõ videndũ Non video igitur o aĩa mea nisi vt ꝓuoceris ad gemitum fletũ planctũ tristitiam ⁊ lamentũ et clames humiliter ⁊ feruẽter ad dñm. Dñe ne in furore tuo. ⁊ c. Misere mei deus. ⁊c.

Qualiter cogitatiões ĩhoneste sũt ꝯsitẽde. ca. xviii.

Plerique dubitant si cogitatiões in honeste sinte teriꝰ explicãde credo ꝙ hoc facere sit puritatis ⁊ perfectionis ⁊ magni meriti sed non credo esse necessitatis semper nisi quando ex nimia mora facta in cogitatione illa homo sentiret se iclinari ad faciẽduz ⁊ perficiẽdũ cogitatũ si haberet oportunitatem quaz vellet aut si polluetur ex illa vehementi cogitatione

mozosa. aut si inozdinate afficeretur ad aliquã personam ⁊ ipsa multũ molestaretur i cogitatiõe habendo motus carnis ⁊ ymaginãdo hr̃e aliquos actus impudicos cũ ipsa persona. Hũc em̃ affectum inozdinarũ debes exprimere cũ cogitationibus et motibus carnis pcedẽtibus ex ipso affectu dicendo sic habui affectum sensualẽ ⁊ inozdinatuz ad quãdã mulierẽ vel quẽdã inuẽtalis cõditiõis. ⁊ hũc affectũ cõcepi ex cõplacentia habita i aspectu ⁊ collocutiõe ac pñtia cozporali ipsius. de ipsa vel de ipso habui tot vi cib⁹ aut multotiẽs ymaginationes turpes respiciẽdo eũ oculis cozporis vel mentis vel faciẽ vel aliam partez cozporis ei⁹. Et ymaginãdo cum ipsa persona hr̃e ãplexus et oscula vel talẽ actum impudicum ⁊ i his fecit mozã per magnũ spaciũ habẽdo ibi motus carnis libidinosos. Et specialiẽ accidit mihi inozatione existẽdo aut missã dicẽdo. et semper fui negligẽs labozare ꝑ posse ad expellendum talia per potentiã ꝓpter nimiã delectationem quam hẽbã ibidez nec curauiq̃z tũ potui refrenare oculos ab aspectu illi⁹ persone qñ habui pzesentiam eius. Quicũq̃z igitur tales et tali modo cogitationes et afflictiones exprimeret viciosas ab eis cito liberaret dũmõ cũ tali ꝓfessione cõmutaret oratione ⁊ custodiã sensuũ. qz demõ nõ põt sustinere humilitatẽ pure ꝓfessiõis cũ sit superbus et immund⁹ ⁊ omnis humilitatis et mũdicie inimicus. Et ideo non est melioz via et faciliozad euadendũ tentationes superbie et luxurie q̃z omnes cogitationes viciosas cum inis circunstantiis concurrentibus in

carne vel in mente sepe et clare detegere cõfessori. Et toties exprimere/quotiens renouantur.

¶ De motibus carnis Cap. xix.

Sciendum est q motus in carne qui non puenit per cogitatione impudica absq; voluntate et sine causa scz vsus vel auditus sine aliqua cã extrinseca inhonesta sine dubio prouenit ex nimia repletione prius facta in cibo et potu. ¶ Quidam tamen putant q proueniat ex nimia vigilia quod pt esse maxime quando cõstat eis q non prouenit ex aliqua cã p̃ dicta. Et ideo oportet hominem esse par cũ in dicta quo ad qualitatem ⁊ ꝗtitatẽ quãdo de talibus molestatur contra voluntatẽ et displicẽtiã suam. Nam iter corpus oritur causa quia secundum hyeronimum. Venter et genitalia prima sũt ⁊ hoc intelligo quando non a causa exteriori. Et tunc oportet cauere ipsũ ab aspectibus et pollutione et ab approximatione p̃sonarum in quarũ presentia sentit se sensualiter delectari. Alioquin ille qui videtur motus naturalis fieret vicios⁹ et ꝗtis sit securum confiteri tales motus precedentes sine causa viciosa quorum intemperantia videtur causa dum tamen per ipsos non turbetur amor et desiderium puritatis in corde corporalis castitas non maculatur Si vero procedunt a causa vitiosa confitende sunt cause locus et temp⁹ et mora cõtra in eis ⁊ vices motuum sicut supra de circunstantiis peccatorũ dictũ ẽ Nõ eñ sufficit generaliter dicere culpam de motibus sed debes dicere sic Dũ essem in ecclesia vel in oratione vel dum audirem missam

predicationē cogitaui talem actum turpem. aut habui memoriā alicuius persone in cuius aspectu iam habui vanā complacentiā aut inordinatum amorem aut aspexi in ecclesia talē personā cū ꝓplacētia impudica cuius causa habui motus carnis impudicos tiens ⁊ per tantā moram. Et si diristi illi persone tibi gratiose aliqua verba ꝑ luxuria fecisti aliquod seruitium malitiose. vt scilicet haberes cōplacentiā libidinosam ⁊ motus carnales per maiorem moram totum confiteri debes. maxime si verba non dirisses aut seruitium non fecisses sic prolixe nisi de istius presentia delectationem habuisses.

¶ De periculo familiaritatis duarum. Ca. xx.

Quoniam multi videntur negligere vt agnoscant affectiones suas vitiosas et per cōsequēs non curant confiteri cum tñ diligenter sint perscrutāde et cum suis vicijs orientibus ex ipsis exprimende ideo pretermittere non intendo. q̄ multi nimis afficiūtur ad seipsos q̄dā ad aliquas ꝑsonas q̄dā ad honores. q̄dā ad diuitias tēporales Et q̄ hec sūt sicut murus inter deū et animam ideo nullus hoīm habēs aliquid de predictis potest in via dei ꝑficere nec habere purā orationem. Et maxime qñ est carnalis affectio ad personam. et de hac intendo modo loqui Nam talis affectio multos spirituales sub specie amicitie spiritualis a statu orationis impedit ⁊ impediuit. hec est inquietudo mentis pestifera orationem mentis et oris inficiens et dispergens et affectus contrarios orationi mente generat et exercet. ¶ Nam sicut

oratio pura mētē purificat illuminat letificat con fo
te etiam impugnat. sic carnalis affectio ⁊ immunda
mente incit ⁊ obscurat cōtristat debilitat ⁊ desiccat et
corpus eiusdē maledictionis implicatur. Et quoniā
de spiritualibus loquor ppter quas ista scribo noue
rint ipsi q̄ lz carnalis affectio sit omnibus periculo
sa ⁊ dānosa eis tamē pniciosa ē magis maxime qñ cō
uersat cū persona que spiritualis videtur. Nam q̄uis
horum principiū videatur esse purum frequens tamē
familiaritas domesticum est periculosuz delectabile
detrimentum ⁊ malum occultū bonuz colore depictū
que quidē familiaritas q̄to plus crescit tanto plus in
firmatur principale motiuum et vtriusq̄z puritas ma
culat. Nō tamē de hoc statim perpendunt. qz sagitta
rius a pricipio non mittit sagittas venenatas sed so
lum aliqualiter vulnerantes ⁊ amorem augmentan
tes. At tātū vero ī breui deueniunt vt iam non velut
angelos sicut inceperāt se inuicē alloquātur ⁊ videāt
sed tanq̄z carne vestitos se mutuo ituant ⁊ sentiāt mē
tes quibusdam commedationibus ac verbis blandi
torijs et adulatorijs que videntur ex prima deuotio
ne procedere. Exinde vnus incipit alteri⁹ appetere
pñtiaz corporalem quia forma vel species corpor in
vtriusq̄z mente concepta incitat eos ad volendū pñ
tiam corporalē quia insit eis presentia mentalis. Sic
q̄z spiritualis deuotio paulatim cōuertitur ſin corpo
ralem ⁊ carnalem. Et sic ipsor mentes que solebāt ī
oratione cum deo absq̄z interm edio loqui nunc inter
se et deum alter alterius ponit corporalem effigiem

quē velāt ⁊ ob tenebrāt ponētes sub ipsis faciem dei cum facie creature. ⁊ non minus horrendum est cum hi propriū errorem percipere et emendare debent vt in tēporis potius nutrimentum erroris totum illud i dicant ex maxima caritate procedere cui⁹ merito puto et sibi inuicem mētes referunt q̄ in oratione vnus alteri presētatur magis ei delectabile ac si pro se inuicem orare cogātur gratia et virtute diuina ac per hoc cōsolationē simpliciter sensualē quam habent in illa represētatione de se iuicem facta in oratione predicta estimant et affirmant ac asserunt esse spiritualē gratiam et diuinam. Quales autem illusiones recipiant a sagittario supradicto spūaliter mulieres que cito fidem adhibēt illusioni mētali esset horribile et quasi impossibile declarare. Sensiunt namq̄ in occasione prefata ⁊ representatione mētali calorem quendam ignitū a sagittario illo iactatuz. quez credunt et dicunt esse ignem caritatis a spū sancto transmissum volentem cōiungere spiritum vnius spiritu alterius vinculo caritatis cum tamen sit ignis libidinosi amoris putsequentur manifestant ⁊ inde liberant se tanq̄ spūaliter vnitos posse securius sepius aut prolix⁹ simul loqui atq̄ in hoc tempus non perdere sed lucrari. proinde modos insolitos ⁊ cautelas mirabiles ad inueniūt q̄bus procurant simul colloq̄ ⁊ frequenter allegantes vnus alteri cās vtilitate vel necessitate depictas cum tamen in veritate nihil aliud in causa nisi onus cui ratio omnis iam succumbit. ¶ Sic itaq̄ carnali concupiscentia seu complacentia excecati

tempus quo olim cõsueuerant in oratione expendere ac spiritualiter occupare nunc in huiusmodi familiaribus ⁊ colloq̃s perdunt. Et sic quod dolẽdum est absolutiones diuinas pro carnibns commutantes. A mõ igitur nisi mora serotina cogente aut alia ineuitabili causa non pñt abinuicem discedere ⁊ tunc in uite et tristes discedunt. Hec autẽ tristitia est certissimum iudicium ꝙ carnis vinculo sunt allegati. Et ꝑ hec visitationes ⁊ consolationes diue a carnalibus dyabolicis discernuntur Deniq̃ q̃uis se multis exponant periculis ⁊ multa mala incurrant dũ eorũ obtenebratis cõscientiis iudicant quedã sibi tanq̃ spiritualibus esse licita que fieri nequeunt absq̃ periculo ⁊ pctõ. putaui tamen melius esse nõ multa de hoc calamo exarare. hec tamen tacere nõ valeo quin aliqualiter referam. maxime quia non longe a temporibus istis similia contingerunt. Tandem spirituales predicti quandoq̃ se deduci permittunt vt se ĩuicẽ familiariter tangãt sub spẽ caritatis referẽtes sibi inuicem ĩmensum cordis amorẽ quod imprudenter caritatem appellauit. Sed in hac reseratione amoris est sũmuꝫ periculũ qꝛ ex hoc fabricãtur sagitte que mentes eoꝝ vulnerant mortaliter atq̃ venenant Et quod sup oĩa videt̃ michi horrendũ deo angelis hominibus et demonibus fuerunt iam alique spirituales nomine spiritu luxurioso ĩbute que in excusatione sue libidinis p̃sumpserũt dicere se habuisse in illis actibus impudicis mgana seu timenda de deo. Quod nichil aliud iudico esse nisi quoddam incitamentum et induc

tiuum ad similia securius intrandũ ⁊ peiora ꝑpetrã
dum. Dic michi qui talibus credis ⁊ adheres si iste
sunt vere spũales vt asseris. Quid aliud loq̃ aut face
re deberent nisi ꝙ a spũ sancto ꝓcedere p̃t vel ꝓce-
dit. Ab alio aut nihil procedit noxium sed solũ, qd̃ est
vtile et honestum. Quid eni ad spiritũ sanctũ de tali
bus osculis aut qualẽ honorẽ vnde cõsequit̃ deus ⁊
que vtilitas aut que necessitas tibi ad salutẽ vel alte
ri vt hos tact⁹ facias vel patiaris Que conuentio
spũs ad libidinem carnis Que igitur tua presũptio
vt hãc cõtumeliam inferas spũi sancto scꝫ attribuen
do sibi tue ĩpudicitie fetorẽ quẽ vix demones patiũt̃
quẽq̃ temeritas tua mulier ypocrita a facie dei pro
iecta vt dicas delectationem carnis libidinosam esse
gratiam ⁊ consolationem diuinam. Recede ergo
fera pessima de finibus meis quia demones non p̃nt
tuam p̃ntiã sustinere. Hec itaq̃ fratres charissimi nõ
incongrue huic operi sunt inserta vt sciat vnusquisq̃
per hec ꝙ venenosa affectio sub calore spiritus ac-
quisita summe impedit puritatem confessionis ⁊ cor
dis mundiciam vt sic hanc fugiat tanq̃ viciosam ru-
bigenem que vix p̃t aboleri de mente si alicui fuerit
applicata precipue quia tales persone q̃diu sũt hac
sagitta percusse quasi nunq̃ pure et integre confiten
tur eo ꝙ ipsum morbum despectabilem in persona
spirituali verecundantur totiens detegere plene et
integre confessori: quia verentur exprimere aliquas
circunstantias tali affectioni annexas quas vel ta-
cent vel exprimunt imperfecte vtentes verbis ope-

rientibus dictum morbum sic vt occupatio mētis sit quasi continua circa personā dilectam: ⁊ in orone et in cūctis actibus suis ⁊ immaginationes turpes de ipsa vana cōcupiscentia cordis ⁊ in memoria ⁊ aspectu mentali ipsius ⁊ negligentia in euitando eius p̄sentiam ⁊ colloquiū ⁊ alia que sibijpsi experiunt: propterea sepe mutant confessorē aut vellent mutare si possent. Sicq; tristes sunt ⁊ accidio si frequenter tā ratione affectionis fluctuantis in mēte q̄ ratione cōfessionis imperfecte de qua ipemet cū tristātur. Sed quod peior est cū ipsi debēt querere medicos spūales cautos ⁊ expertos qui scirent illam egritudinē ⁊ causas eius agnoscere ⁊ congruum remediū adhibere. Non solū non faciunt sed potius si semel ad aliquem talem peruenerint ex tūc ipsum fugiūt nec reuertuntur ad ipsum Querunt ergo confessores idiotas ⁊ simplices qui nec morbū intelligunt nec causas eius cognoscūt: et ideo nesciunt adhibere congruam medelā. Tm̄ de hac materia dixisse sufficiat vt per hoc animentur per viam puram ⁊ ūnaculatam incedere ⁊ fugere periculosam vestem familiaritatē mulierū spiritualiū que nō melius q̄ fugiendo vitatur Satis enim posset q̄s hac sagitta percussus se ieiunijs vigilijs ac disciplinis affligere et orare quia non fugiat personam et omnē occasionē despiciat nūq̄ curabitur illo morbo sed magis augebitur illud vulnus: ꝓpter quod sequamur auxilium siuecōsiliū beati hieronimi dicētis Feminā quā vides bene conuersantē mente diligeo corporali frequētia q; ūtiū libidinis in visita

tione mulierum est. Et mundus cum mulieribus nõ melius vincitur q̃ fugiendo quia cum ceteris vitijs ⁊ morbis quis possit resistere huic tamen non potest nisi per fugam. Et alibi. Si mulier potuit vincere eum qui iam erat in paradiso non est mirum si nos impediat qui nundum ad paradysum peruenerunt Et iterum. Solus cum sola nõ sedeas i secreto absq; arbitrio ⁊ teste ⁊ nec sub eodem tecto solus cum muliere manseris nec in preterita castitate confidas quia tu nec sansone fortior nec salomone sapientior. Si forte dicas iam corpus emortuũ est: dico q̃niam dyabolꝰ viuit cuius fatꝰ pruinas extinctas ardere facit. Itẽ dicit· Omnes virgines xpi ⁊ puellas aut equaliter dilige aut equaliter ignora. ¶ Item beatus augustinus dicit Sermo breuis ⁊ rigidus cum mulieribꝰ est habendus Nec tamen quia sanctiores sint ideo minus cauende quo enim sanctiores fuerint eo magis alliciunt ⁊ sub pretextu blandi sermonis immiscent se vitijs impijssime libidinis. Crede michi exptus sum in xpo loquor non mentior Cedros libani. i. cõtemplationes altissime homines et gregũ arietes .i. magnos prelatos ecclesie sub hac specie corruisse reperi de quorum cãu non magis p̃sumebam q̃ hieronum Et ambro. sic ait bern Quotidie cõuersaris cum muliere ⁊ continẽs vis putari esto q̃ sis maculã tamen suspitionis portas Scandalum michi es tolle materiam ⁊ causam scandali quia ve homini illi q̃ quem scandalum venit.

De verbis viciosis

Sciendum q̃ verba viciosa ⁊ grauia disticte sũt
confitenda scilicet scõm differentias suas et in
circunstantiis ⁊ accusationibus eorumdẽ. De mur-
muratione que fit q̃ narratur defect⁹ persone ab sẽ
tis sic confiteri habes: dic vtrum vere vel false ⁊ pro
pter quã causam scz ꝓpter odiũ vel vidictã si tu du-
xisti vel inducere fecisti aliquẽ ad hoc vel desperisti si
alicui ex hoc nocuisti vel ali cui audienti generasti o
dium de illo de quo dixisti vel aliq̃d mali accidit | aut
velle accidere desiderasti Nõ ergo sufficit dicere mul
totiens murmurauí ⁊ de multis nisi ista explices nõ
tamẽ dicas defectũ de q̃ murmurasti si est verus nec
nomen persone ⁊ dicatur qualitas persone aggrauã
tis pctm̃ / sicut si de patre tuo / de sancto viro de prela
to ⁊ propter quã causã: Et si defectus est falsus con
fitere defectum ⁊ personam cui falsum iposuisti ⁊ de-
bes reuocare coram illis quibus propalasti maxie si
defectus esset grauius sunt tamen quidam qui vt mi
nus displicent confessori exprimunt personã cui fece
runt iniuriam vel de qua murmurauerunt q̃m ipsa p
sona reputatur mala quasi ab oibu⁹ vel pre oibus
odiosa vt per hoc iudicentur minus peccasse: Sed
hoc est viciose dictum quia debent in cordibus suis
reputare ⁊ per cõfessionem ostendere seipsos esse pe
iores q̃ illa persona quam in sui excusationem noiã
re presumunt. Quidam adhuc peius faciũt quia vt
vt placeant ꝓfessori personã exprimunt de qua mur-
murauerũt aut offẽderunt auferẽdo aut ipediẽdo ei⁹
bonum quia sciunt illã personam displicibilem con-

fessor: Isti grauius peccant se confitendo q̃ sit peccatũ cõfessũ quia cõtra caritatẽ proximi dupliciter peccant quia faciunt confessorẽ de peccato gaudere qd cõfitẽtur ⁊ dicunt iniuriam quam alteri inferũt ⁊ sic non dolent de pctõ quod cõfitenẽ sed potius gaudẽt putentes per hoc captare beniuolentiã detractione que grauior est confessori. quoniã detractio est quasi quoddam homicidium spũale occultũ sicut qñ aliquis audit aliquẽ laudari de aliqua ꝓtute ⁊ sufficiẽtia conatur auferre de corde laudantis: aut cuuslibz audientis illam bonam opinionem que habetur de illo negando illud ⁊ potius defectum istius declarãdo aut ypocritam appellando: qz dicit q̃ quicq̃d facit pro humana laude facit. Hoc autẽ viciũ cõmittit propter inuidiã aut vanam gloriã. Hã detractor querit laudari super alios ⁊ potissime sup illũ cui detrahit aut timet minus reputari q̃ ille cui laudatur et inde oritur graue peccatum: quia affectãt mortẽ aut expulsionem aut tribulationem aut casum illius de cuius laude tristantur ⁊ statim sunt dispositi ad audiendum hoc de ipso cum gaudio quod vitium nõnullos spirituales pulsat qui nondum paraclytum receperunt. Quidam aũt ore non murmurent nec detrahunt de alis ne ⁊ ipsi despicientur aut murmuretur de ipsis appetunt tamen illud ab aliis fieri ⁊ omnia talia cum modis ⁊ causis sunt confitenda integre. De duplicitate qua dicuntur mendatia que est qñ lingua ⁊ intentio non concordant quia facit intelligi ⁊ credi quod non est. Tales qñq̃ sunt duplicitates p

dictorie sicut fuerũt i iudea qñ dixit. Aue rabbi Iste in ore gerunt ⁊ retro pungere querunt. Nam post osculum fecit xpm capi. De simulatione que est in verbis signis ⁊ operibus exteriorbus cuius contrariũ est in mente hoc est propriũ ypocritarũ Est autem simulatio falsitas veritate depicta vel vitiũ verbis et actibus virtuosis operũ Simulatio in verbis ē qñ te dicis incipientē ⁊ vitiosũ vt per hoc humilis reputeris ⁊ cũ hoc plegis vt sic non credatur nec reputeris q: appetis virtuosis ⁊ sufficiens reputari Et ecõtrario turbaris si talis reputaris Est igit humilitas in verbo: suphia in mente Simulatio in opere est qñ fit actus ꝓtuosus vt acquiratur solũ fama Simulatio in signo ē qñ pretendit honestas i sensib⁹ ꝫ cor ē plenũ in honestate nec trahitur quis in opere nisi q: caret oportunitate quma vellet. Si q̃dam religiosi de die quando videtur vt putant scti ⁊ honesti sens⁹ suos valde cõponũt ⁊ maxime in officio ⁊ in choro inclinationes ꝓfũdas. ⁊ similia faciẽdo. sed de nocte nulla signa deuotionis ostendunt dũ nõ sentiũt se videri Si quidã se macerãt abstinendo spũales appareãt et iudicentur Aliq exterius apparẽt patientes sub ridẽdo qui tñ pleni ira ⁊ tristicia dolẽt de iniuria eis facta ⁊ sic omnis ypocrita est simulator dupler ⁊ falsus ⁊ per consequens inimicus ⁊ proditor veritatis Et ideo q: huic vitio multa sunt annexa alia cum diligenti examinatione debent in confessione euomere virus suum ¶ Mendacia secundum suas species sunt confitenda quia quedam sunt alijs noxia et he-

grauiora non noris quedã deliberate prolata et gra uiora illis que proferuntur a casu quedam sũt iocosa ad gaudiũ prouocantia que tamen a viris perfectis sunt arcenda Qñ ꝓbo dicuntur mẽdatia per quãdã inaduertẽtiã sicut narrãtes hystorias aut multum p lixe loquentes debent cõfitere que noscõt falsa. Qui vero in predicationibus narrant miracula non vera aut hystorias derisiaas seu fabulas/seu etiã narrant textũ scripture sancte et tradunt indebite vt coaptẽt verba sua male faciunt et cõfiteri debẽt quia tot varietates sunt in sacra scriptura que possunt dici quo/niam mẽdatio non eget deus adulatoria vt sunt verba blanditoria ad complacendũ vel vt cõmendetur vel beniuolus fiat vel vt seruitium respiciat sunt cõfitenda tanq̃ mendacia exprimendo intentionem quam habuerunt in predictis et potissime qui adulãtur gestibus corporis et actibus manuum et oculorꝫ vt ostẽdant affectionem et compassionem ad aliquã quia tales omnes sunt mendaces et falsi.

¶ Eruditio vtilis ad oia supradicta. Ca. xxij.

Si autem scias melius cõfiteri studeas saltem semel in die examinare quomodo tempus expendisti et discurre per singulas horas cogitando loca in quibus fuisti cum quibus personis quid cogitasti quid diristi quid audiuisti qd fecisti vt cognoscas relationes lingue cordis et sensuum in quibus et quotiens offendisti aut dedisti alis materiam offendendi et sic ordina in mente tua sicut ea fueris memor commisisse Quia melius explicabis omni-

que fueris memor et illa pluries ptracta: et ordinate repete in mēte tua nec te pigeat in tali examinatione exercere q; pax ⁊ leticia mētis quam ide cōsequeris supercedit oē mundanum gaudium qō si absq; difficultate magna ⁊ cum magna trāquillitate animi istū modū volueris obseruare. stude in paucis delinquere vt pauca possis recolere et ꝓfiteri Cōfessorē eligas cōpassiuū ꝓbatū intētationib⁹ ⁊ in via se cōtinentie exercentē. Cum sepe cōfitearis ⁊ aperias oēs defect⁹ clare et lucide ⁊ stimulos quib⁹ molestaris. Sit ille caritatiu⁹ ⁊ humilis discret⁹ ⁊ itelligēs sic q; poscis ad ipsū cōfidenter recurrere ⁊ sciat tibi remediū adhibere Alit aut sic cecus ceco ducatū pstet ābo in foueam cadunt Ad ista melius obtinēda necessaria est tibi sollicitudo vite que ē primaria ad cordis mūdiciam ⁊ tutela ad custodiam. Unde si es religiosus si pacem queris hinc merito egredieris. ipsus

Cella quasi celum sit tibi qua celica cernas.

Hic legas hic horas meditaris rumina plangas

Par est in cella foris autem plurima bella.

Si autem est secularis fuge cōsortia q̄tum potes nisi pro euidenti vtilitate aut necessitate. Expedit etiam vt portes in corde propositum tibi cauendi pro posse ab omni offensa dei ⁊ proximi. ⁊ debes te amare cum oratione dicendo Deus in adiutorium meū intende ⁊c. q; sine auxilio dei ipossibile est te a quocūq; mimo pctō liberari. Et q̄uis deus permittat q̄tuncumq; ipsum rogaueris in oratione ne in aliqua pctā icidas non tamē propter hoc desistas a bono proposito bñ

operandi quia hoc deus permittit vt agnoscas te ī firmum cōtinue diuino auxilio indigere. nihilq; boni p ipsū posse perficere q̄tūcūq; cupias ⁊ proponas. Propter quod oportet semper orare nō deficere Ille aūt semp orat q̄ nō cessat bene facere et mala vitare desiderat. Si autē ab incepto bono destiteris eo q̄ in oratione nō exaudiris tūc est signum spiritualis edificij quod est conscientie puritas cares principio cui annexa est cognitio proprie vtilitatis ad quod cō sequitur virtus humilitatisque mentem in bono confirmat ⁊ facit hominem contentari de omnibus iudicijs ⁊ permissionibus diuinis circa omnes creaturas ⁊ se. Dum enim in veritate ipsum agnoscis omnibus compateris nullum odis. nulli inimicaris. Plo gaudes de passionibus et penis corporalibus q̄ de consolationibus carnalibus. quia tu vides ista meruisse et esse vtilia hec aūt esse periculosa. Sic ergo omnia preter peccatum diligas. nihil preter peccatum timeas nihil preter deum afficiat. nihil te nisi culpa contristet. et quoniam cognitio ⁊ accusatio sui ipsius que acq̄ritur per mētis mūditiā solitudinem ⁊ mentalē orationem necesse est vt quisquis ad hanc puritatē peruenire affectet solitudinem velut matremoronis ⁊ mūdicie āplectatur Et ibi ī lectiōe ⁊ sui corde scrutatione sic quotidie exerceat q̄ omī ociositate vitata oīmq; humana verecūdia postposita ⁊ despecta ad veram ac purā integram ⁊ plenam confessionem nūc se preparet et disponat.

Modus cognoscendi seipsum Cap. xxiij.

Postremo qui vult ad sui pfectam cognitionem cito ⁊ faciliter peruenire ac perfecte pacem conscientie possidere. Primo cor suum spoliet ab omni amore ⁊ affectione sensuali a quacunq; persona ⁊ re tẽporali sic q̃ inter deũ ⁊ cor suum nullum sit medium Nichil diligat extra deum neq; ꝑter deum. et tunc talis affectio non erit medium impediens sed adiuuãs et coaptans Secundo exuat cor suũ ab amore inordinato ad seipsum sic q̃ nõ sit fur ⁊ latro honoris ⁊ laudis appetẽdo aliquid de his que debẽtur soli deo simpliciter Nil terrenum appetat nisi pro dei seruitio et vtilitate anime sue vel proximi ⁊ ab negat propriam voluntatem cupiat alienum velle potius q̃ suum perficere nec a voluntate dei ac eius permissione animꝰ suus discordet. Tertio ad sue conscientie stimulum frequenter exerceat memorando predicta delicta se ipsum arguendo de negligentia concupiscentia ⁊ nequitia. De negligentia quidem se arguat si cor suum non bene custodiuit. tẽpus inutiliter expendit. si opera sua in finem debitum redurit. Adhuc si fuit negligens in oratione in lectione et boni operis executione. quorum vnum non sufficit sine altero. ¶ Adhuc si fuit negligens ad agendum penitentiam de commissis ad resistendum tentationibus a deo permissis ad proficiendum in bonis sibi ostensis. De concupiscentia autem se reprehendat cogitando si in se viuit aut virit concupiscẽtia ⁊ voluptas appetẽdo dulcia molli a ⁊ cibaria sapida vestimenta deliciosa et obiecta luxuriosa cum omnia in primo motu sunt fugienda

Item si viuit in se vel virit concupiscentia curiositatis appetendo scire occulta dei aut creaturam videre pulchra habere pciosa ⁊ similia que oia procedũt ex auaricia. Item si in se viuit aut virit concupiscentia vanitatis appetendo humanũ fauorem vel honorem laudẽ et propriam gloriam. Hec oia que faciunt hoiem vanum sunt fugienda quodcũq; ⁊ maxime religioso qui dz ambulare in veritate coram deo ⁊ hominibus i cunctis bonis operibus suis ⁊ ordinare cor/ verba/ ⁊ opera/ in laudem dei et edificationem proximi et vtilitatẽ sui nichil extra deũ penitus appetẽdo De nequitia vero se arguat cogitãdo si in se viuit aut virit iracundia in verbo vel animo in exteriori signo ⁊ si aliquem ad verecundiam puocauit. Hoc autem vicium non potest corrigi nisi per spiritum veritatis vt scilicet homo considerat quid meruit per peccatũ mortale. Et per hoc bonitatem dei attendat patientiam que ipsum sustinuit. vsq; nunc nec ad huc eum dãnare vult eum iuste possit ac potuerit quotiẽs mortaliter delinquit. Cum ergo veritas ingreditur animam ⁊ ibi permanet omne cor impatiens et furiosuz efficitur humile et mansuetum et omne cor durum. et impium efficitur pium et cõpassiuũ Hec autem virt ingreditur solummodo in cor mundatum Item cogitet si in se viuit aut virit nequitia inuidie que de bono alterius contristatur ⁊ de malo iocundantur quod vicium directe cõtradixit spiritui sctõ. Et ideo ex inuidia oritur peccatum in spiritum sanctum quod dicitur inuidentia. Contra hoc scriptum est in matheo

An oculus tuus nequ est quia ego autem sum bonus
Et ideo hec peccata non remittuntur in hoc seculo
nec i futuro. Itē cogitet si i eo est vel fuit nequitia ac
cidie que consurget ex tedio boni. aut ocio sit a te ni/
mia aut ex timore vel dolore alicuius mali. Et ex hoc
oriūtur pessime suspitiōes maligne cogitatiōes bles
phemie diffidētia de deo ⁊ finalis desperatio. Ad hāc
sepessime deveniūt insolertie dediti ⁊ qui se negligūt
in bonis exercere tempus suum vtiliter expendere
nec non quinimis est ambiciosus appetendo excessi/
ue honorem talis qui appetit supra meritum sue suffi
cientie nunq̄ habebit quod appetit sed quod peius
est iusto dei iudicio tanto magis trahitur quam
to magis seipsum eleuauerit et pcurauerit per alios
trahi sursum tanto magis deprimitur ⁊ contemnitur
Qui ergo hoc viciumdesiderat vitare studeat ociū
vitare ac mentis ⁊ corporis superare pigriciam eor
q̄z occasiones pscindere que sūt amor q̄etis et immo
derantia victus ppt has duas causas pctā pesima
sunt perpetrata Et his occasionaliter et venit ira de
super sodomam ⁊ gomorram. Idcirco sancti patres
fugientes de seculo ad desertum. Contra illud viciū
accidie que inficit ⁊ dissipat omne bonum stat in ar/
mis temperantie ⁊ occupationis ⁊ continentie fomē
to ne ociositatem radicem omnis mali incurrerent se
principaliter muniebant. Ca. xxiiii.

Peccatorum origo.

Omniū uiciorum capitaliū vnū est initiū: scz
ingratitudo. Duplex ē enim radix timor mal

humilians et amor male inflammãs. Triplex fomentum est concupiscentia carnis et occulorum et superbia vite. Septiforme caput est superbia inuidia/accidia/ira/auaricia/gula/luxuria. Inter que sunt q̃ nq̃ peccata spiritualia ꝛ duo carnalia. Cũ aũt peccatum mortale nõ sit aliud q̃ recessus a deo per ipsius cõtẽptum in se vel in suo preceptio. Cõtemptꝰ autẽ dei sit superbia Igitur necesse ẽ vt oĩs peccati mortalis culpa sumat initiũ a superbia. Quia vero nullꝰ cõtẽnit deum vel suum p̃ceptum nisi quia aliq̃d ab ipso timet perdere aut vellet acquirere· Ideo oꝛ q̃ omne pctũ actuale trahat originem ab hac duplici radice aut a moꝛis aut timoꝛis. Omnis autem timoꝛ habet oꝛtum ab amoꝛe quia nullus timet perdere nisi quod amat et ideo amoꝛ ꝛ timoꝛ ab eodem fouentur. Et q̃a amoꝛ inoꝛdinatus est respectu boni temporalis et illud est interius extollentia et exterius pecunia inferius lasciuia carnis. Ideo tria sunt fomenta peccatorũ ꝛ vicioꝛum actualium et radicalia duo ad que dũ aia inoꝛdinate fertur omnia peccata actualia inoꝛdinatur. Et quia hoc fit secundum septiformẽ modũ iõ sunt septem peccata capitalia ex quibꝰ generatur diuersitas peccatorum.

Peccatum in spiritum sanctum

Quamuis oẽ peccatũ sit extra deum trinum et vnum appꝛopꝛiatur tñ aliquod pctũ esse impatrema liquod in filium et aliquod in spiritum sanctũ. ¶ Peccatum autẽ in spiritũ sanctum est irremissibile

in hoc seculo et in futuro. Non quia in hoc sicut non
possit dimitti sed quia nō dimittitur nisi raro aut vix
in hoc seculo q̄tum ad culpam ⁊ modicum in futuro
q̄tum ad penam. Huius aūt peti sex sunt differētie
Inuidia fraterne gratie. impugnatio veritatis: agni
te. desperatio. presumptio obstinatio: finalis impnia
Primum est contra caritatem dei. inq̄tum dolet q̄
dñs deus est bonus: qui etiam bonitate sua dat gra-
tiā et est cōtra caritatem proximi. Secundum est cō/
tra veritatem fidei que est fundamentum nostre salu-
tis Tertium est cōtra aiam dei. quia credit se plo pec
casse q̄ deus possit parcere. Quartum est contra iu
sticiam dei: quia tantum p̄sumit de misericordia dei:
q̄ credit se non debere punire de peccatis: ⁊ per hoc
se relaxat ad peccandum ⁊ penitere non curat. Qui
tum est contra gratiam penitentialem que facit resili
re a peccatis commissis Sextum est cōtra gratiā pe
nitentialem que facit p̄cauere a cōmittendis scōm q̄
ipsa finalis in penitentia dicitur ꝓpositum nō peni-
tendi sic enim est species peccati ī spiritū sanctum se
cūdū autem q̄ finalis impenitentia dicit cōfirmatio-
nē peccati vsq̄ in finem: sic est sequala omniū morta-
liū peccatorum que in hac vita non remittuntur Et
si omne peccatum initium sumit a superbia ⁊ finem
habet a finali impenitentia in quam qui deuenit pu-
nitur in gehenna a qua finali impenitentia nullo pec
cans mortaliter p̄t liberari nisi interueniat gratia me
diatoris christi.

Peccati descriptiō. Ca. xxvi

Peccati descriptio.

Cum omne pctm̄ dicat recessum volūtatis a primo principio inq̄tum ipsa volūtas nata est agi ab ipso ⁊ sed in ip̄m ⁊ ꝓpter ipsum. Ideo oē pctm̄ est inordinatis mentio siue voluntatis circa quam uata sunt esse virtus ⁊ viciū Pctm̄ igitur actuales inordinatio volūtatis. Vel secūduz aug. Pctm̄ actuale est dictū vel factū vel concupitū cōtra legē dei. Inordinatio autē ista aut est tāta ꝙ ordinē exterminat iusticie et sic dicit̄ pctm̄ mortale quod natum est auferre vitam ab aīa ipsam separādo a deo per quē viuificat̄ anima iusti. Aut est tā modica ꝙ ordinē iustū nō perimit sed aliquantulū perturbat et sic dr̄ veniale peccatuz quia de ipso cito veniam possumus obtinere pro eo ꝙ ipsum non tollit gratiam nec eo incurrit inimitiam dei. Ordo autem iusticie est vt bonum eternum p̄ferat̄ boni tēporali ⁊ bonū honestū p̄feratur bono vtili et voluntas dei p̄feratur voluntati proprie ⁊ iudiciū rationes p̄sit sensualitati humane Et qr̄ lex/vel precipit hoc et vetat oppositum. Et ideo qn̄ eterno temporale honesto vtile prefertur sensualitas rationi et voluntas propria p̄fertur dei voluntati cōmittitur peccatum mortale. de quo dixit ambrosius ꝙ est preuaricatio legis dei et celestium inobedientia mandatorum. Hoc autē committitur vel qn̄ fit obmittitur ꝙ lex precepit siue fit ꝙ lex vetat. Ex quo oritur duplex genus peccati scilicet omissum et commissum. Quādo vero bonum temporale plus debito modo diligitur sed non prefertur eterno ⁊ honesto non prefertur vtile et voluntas naturalis plus debito amatur sic

tamẽ q̃ non prefertur diuine ⁊ ratio concupiscit non tamen prefertur iudicio recte rationis tunc est peccatum solum veniale quia licet hoc fit preter legem diuinam nõ tamen directe est contra eam Sensualis aũt appetitus non p̃ferr̃ nec rationi nisi quando ratio ei cõsentit ideo pctũ mortale non commitur sine consensu. Si autem sensualitas inordinate moueatur cũ ista inordinatio ad maluz declinet ⁊ ade huc ratio nõ p̃sentiat aliquod peccatũ est q̃ alio mõ ledit ordinez iusticie ⁊ q̃ in statu innocẽtie non moueatur sensualitas nisi secũdũ motũ rõnis. Ideo stante hac non poterat ibi esse veniale pctũ. Hunc aũt quia rationi repugnat sensualitas velim⁹ nolimus. ideo necesse habemus cõmittere veniale pctũ aliquod per primos motus. Et licet particulariter ac sigillatim possũt deuitari oia tũ nulla p̃ũt caueri quia pctã sunt ista et pene peccati originalis vel actualis Et ideo merito dicuntur veniale q̃ hoc ipso sũt digna verũ q̃ ratio his consentire nõ compellitur. Si post sensum delectionis consentiatur in opus tunc est plenus consensus ac per hoc ẽ peccati cõsummatio que pucnit vsq̃ ad supremam portionẽ rõis ex qua pendet plenitudo cõsensus q̃ vero nõ solũ consens⁹ in op⁹ verũ etiam in delectationẽ Cõsensus est in quo inferior pars sequit̃ sensualẽ Ideo si in delectactionem sensualẽ ratio sensualitati consẽtiat et succũbat propterea fit subuersio iustitie propter quod cõmittit̃ peccatũ mortale q̃uis minus graue quia non solum imputat̃ inferiori parti rationis. sed etiam superiori que debuit cõpescere

& cohibere inferiorem ne consentiat

¶ Confessio siue humiliatio suipsius. ca. xxvij.

Ecce descripsi cor mundū & cōscientiā puram vir ego immūdus & maculatus multū me offēdere sciens & me ipsum nescientes alienos: alienos defectus diudicans & meos non inspiciēs vicia & occasiones viciorū vobis aperiens & ipsa vicia in me corrigere negligens festucā in oculo alieno prospiciens & in meo trabea non ꝓsiderans Aliene vite dux esse p̄sumens & moderamina vite ꝓprie nō tenens oiz mores discutiēs & meos deserēs erga me ipsū secus ꝓmanēs & circa alios ocultatus cristens fraterna tū caritate coacto qr oiz fratrum aiās sicere āplector eo magis me q̄ eas sentio perfectā cordis affectare mūdiciam Mūdūq; cor sollicite ac studiose q̄rere quo ipsū attingere valeatis vt supra scriptū ē vestra caritatis dilectio hūiliter & benigne suscipiat vbiq; sicut in speculor exemplo verissimo viam et ianuam in qua agreditur anima in atrium domus domini quod est conscientie puritas diligentissime speculetur firmit attēdētes q̄ ad dictum atrium nullus vnq̄ in hac vita p̄uenit nisi modo predicto seipsum agnoscere studeat scz notitiam sibi datam a domino, suamq; cōscientiam mundam & immaculatam seruare per confessionē puram veram & integram superius memoratā propōat Ipse namq; modus confitendi super hūilitate perfecte fundatur procedens ex filiali dei amore qui non patitur in corde habitare peccatū nec circunstātias pcti quibus putet deum offensum dummodo statim

euomat per confessionem secundum sui possibilitatē et noticiam habitā de offensa. Et hm̄i sollicitudo seruandi cor mundum et conscientiam mūdam cū signū congruum et euidens ꝙ q̄s inter dei electos filiꝰ reputetur. Unde talis anima secure potest dicere Domie dilexi de corē domꝰ tue /id est mundiciam anime mee. et locum habitationis glorie tue/id est puritatē conscientie Et ratio quia voluntate prestitisti decori puritatis mee vitutem. et iniusticia apparebo purus et mundus in conspectu tuo et satiabor cū apparuerit gloria tua. Ad quam nos perducat ipse deus qui viuit et regnat.

¶ Tractatus peroptimus de confessione seu puritate cordis et mundicia mentis. Nouiter impressus. Parisii pro. Iohanne paruo commorāte in vico diui iacobi ad intersignium lilii coronati.

Finit feliciter.

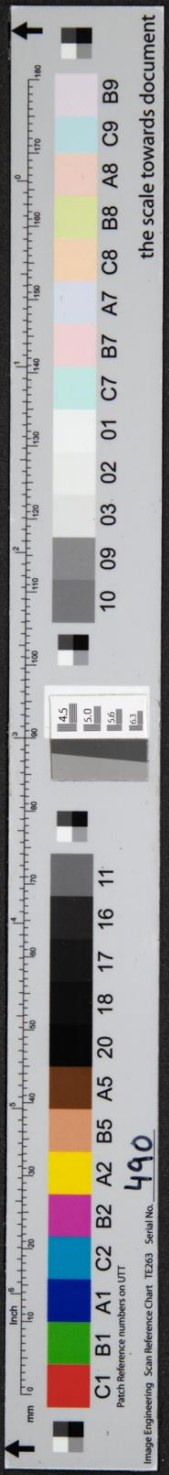

us.

ca.xxvij.
ntiã puram
tũ me offẽde
allenos defe
cia ⁊ occasio
in me corri-
prospiciens
te dux esse p̄
ens oĩz mo-
sũ secꝰ ꝑma/
rna tñ carita
ctor eo maxi
e mũdiciam
quo ipsũat-
a caritatiua
z sicut in spe
inqua agre
uod est con-
r firmit̃ attẽ
n hac vita ꝑ
cere studeat
cõscientiaz
nfessionẽ pu
atã propõat
litate perfe
ore qui non
rcunstãtias
odo statim

the scale towards document
Image Engineering Scan Reference Chart TE263 Serial No. 490
Patch Reference numbers on UTT
C1 B1 A1 C2 B2 A2 B5 A5 20 18 17 16 11
10 09 03 02 01 C7 B7 A7 C8 B8 A8 C9 B9